

Treball de Final de Grau

Grau en Comunicació Audiovisual
Curs 2014/15

Del malvat Al Asad al terrible Estat Islàmic:

L'enfocament fluctuant de la premsa catalana des de
l'inici del conflicte siria

Autor: Ot Burgaya Balaguer / **Tutor:** Albert Solé Bruset

Facultat de Ciències de la Comunicació
Universitat Autònoma de Barcelona

ÍNDIX

1. Definició del projecte.....	4
2. Motivacions personals.....	5
3. Hipòtesi i preguntes clau.....	6
4. Metodologia.....	8
5. Justificació de l'objecte d'anàlisi.....	9
6. Anàlisi cronològic de les notícies consultades.....	11
7. Anàlisi crític de les notícies i les entrevistes realitzades.....	21
8. Conclusions.....	25
9. Memòria.....	28
10. Bibliografia i fonts consultades.....	30
11. Annexos: transcripció de les entrevistes.....	33
11.1. Entrevista a Marc Marginedas.....	33
11.2. Entrevista a Félix Flores.....	41
11.3. Entrevista A Ricard García Vilanova.....	50

*A l'Àlex Llonch per les converses que arreglen el món des d'una terrassa.
A la Magda i en Pep per creure sempre.
A en Blai per ser el meu petit gran suport.*

Como respuesta a los regímenes autoritarios y a los conflictos políticos, el yihad se ha convertido en un claro llamamiento utilizado por igual por los movimientos de resistencia, de liberación y terroristas para legitimar sus causas

John L. Esposito

Aunque el mundo islámico carece de cohesión política, la consciencia islámica aumenta con la globalización

Robert D. Kaplan

1. DEFINICIÓ DEL PROJECTE:

Aquest és un projecte que pretén oferir un punt de vista imparcial sobre el tractament informatiu de la guerra civil siriana. S'ha acotat el projecte en l'àmbit de la premsa editada a Catalunya. Per fer-ho, s'ha parlat amb corresponents i periodistes de El Periódico de Catalunya i La Vanguardia que han tractat el conflicte a Síria, que segons l'Índex d'Audiència de Mitjans del 2014 EGM, tot i el progressiu descens del mitjà escrit en el nombre de lectors, continuen sent els diaris més llegits a Catalunya.

D'aquesta manera poder saber, en termes generals, com s'ha tractat la guerra civil de Síria a la premsa escrita catalana en un període de quatre anys. Per tant, el període d'anàlisi comprèn des de l'inici de les protestes prodemocràtiques el gener de 2011 dins del marc de les primaveres àrabs fins el gener de 2015 amb l'atemptat al mitjà francès Charlie Hebdo. I a l'hora, poder distingir les variants ideològiques dels dos grans diaris catalans, reflectides en el transcurs dels diferents successos internacionals i el discurs (o no-discurs) adoptat en cada moment.

El Treball consta de dues parts. Una part escrita on, a partir de una hipòtesi, es farà l'anàlisi metodològic qualitatiu de les notícies, publicades a El Periódico de Catalunya i a La Vanguardia entre el gener de 2011 i el gener de 2015, relacionades amb la guerra civil de Síria, Al Asad, l'Exèrcit Lliure, el Front Al-Nusra i l'aparició del *Daesh* (o Estat Islàmic)¹. Alhora que també han tingut rellevància totes les notícies de caire polític-internacional i nacional que, de forma directa o indirecta, estan relacionades amb la guerra civil i regional.

I una part pràctica en forma de petit reportatge, amb una durada aproximada d'uns 20 minuts, on hi hauran les entrevistes a periodistes corresponents coneixedors en primera persona del conflicte de Síria.

Amb tot això, s'elaborarà una tesi a partir de la mateixa hipòtesi del treball teòric.

Un cop cau el mur de Berlín, l'enemic principal d'Occident deixa de ser el bloc de països comunistes i passarà a ser l'islamisme radical creixent al món àrab i el temor a la creació d'una gihad. Ara, prenent com a referència el conflicte sirianès, aquest treball pretén ser un retrat de les dues grans opcions ideològiques que han adoptat els mitjans de comunicació catalans més influents per conformar la opinió pública sobre conflictes de l'Orient Proper. Tot i que soc plenament conscient que la opinió pública a Catalunya no només es forma a partir dels mitjans de comunicació editats a Catalunya, sinó que està subjecte a molts altres mitjans, plataformes i factors polítics, econòmics i socials.

Com s'ha enfocat aquesta qüestió per part dels mitjans de comunicació catalans? Han procurat que s'entenguin les diferents vessants, el sunnisme i el xiisme, que té l'islam o només s'ha creat alarma social amb la confusió?

---

¹ S'observarà que al llarg del treball apareixen referències a Estat Islàmic amb diferents sigles i acrònims. Des de l'inici del conflicte els mitjans d'informació han anat variant els sigles i els acrònims per denominar a l'Estat Islàmic. Primer fou EIIL o EIIS (Estat Islàmic d'Iraq i Llevant o Estat Islàmic d'Iraq i Síria). Finalment es generalitza el nom de Estat Islàmic i se li apliquen les sigles EI. Cal tenir en compte que alguns mitjans també han fet servir les inicials angleses ISIS (Islamic State of Iraq and Syria) o ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant). En aquest treball s'anomenarà sempre Estat Islàmic o bé amb les sigles "EI", ja que és l'ús més generalitzat, però tenint en compte que la paraula correcta per denominar al grup terrorista és *Daesh*.

S'ha adequat sempre al punt de vista dels corresponents enviats a cobrir els conflictes?

Per què un conflicte bèl·lic tant catastròfic pot passar de moda?

Amb aquest enfocament es pretén enllaçar uns punts de la geografia mediterrània com són Catalunya i Síria, i a partir d'aquí contextualitzar les idees que tenim sobre uns conflictes que han sigut i són tant propers geogràficament, però per desgràcia, ideològica i socialment tant llunyans.

El treball té un objectiu, des del meu punt de vista, modest i realista, que pretén ser una reflexió sobre la importància que atorguen els mitjans a les notícies. I qüestionar què (i quin) és realment un fet noticiable o d'importància general. Conduir al lector a reflexionar sobre un fet que ha afectat a pràcticament tots els mitjans d'informació catalans, com és del canvi de focus informatiu del conflicte siríà, i si aquest ha sigut justificable.

2. MOTIVACIONS PERSONALS:

Ja de temps enrere que sempre m'ha fascinat l'Orient Proper. No sé exactament què m'ha impulsat a tractar un tema així. Recordo que tan bon punt conèixer la notícia del segrest d'en Marc Marginedas vaig córrer a comprar-me el seu llibre. Volia saber què l'havia impulsat a anar a una zona tan convulsa del planeta. Saber per què hi han periodistes disposats a arriscar la vida per informar a una ciutadania generalment poc agraïda a aquestes qüestions.

Suposo que el fet d'estar involucrat a les acampades del 15 de maig vaig entrar més en contacte amb les idees que naixien de les primaveres àrabs. El fet de creure que el món islàmic podia canviar radicalment em va fer néixer l'interès pels moviments que es produïen al Iemen, Síria, Egipte, Tunísia i Líbia, entre d'altres. Però, com el final de pràcticament totes les revolucions, no va acabar com ningú esperava. Enderrocar un dictador és un procés complex i sovint dolorós, on entren en joc una quantitat enorme d'actors i interessos que provoquen que un procés es converteixi del tot en imprevisible.

La meua admiració pel fotoperiodisme de guerra i els corresponents en zones de conflicte creixia dia rere dia. Seguia les notícies sobre la guerra a Líbia i a Síria pràcticament a diari. I la meua admiració creixia per persones com Samuel Aranda, Marc Marginedas o Jon Lee Anderson.

D'aquesta manera, cada cop sentia més la necessitat per entendre una civilització llunyana que, tal com deia algú, "cada dos per tres s'esbatussaven". Crec que és necessari que la tots fem un esforç per entendre què hi passa en aquestes zones del món i de quina manera ens pot afectar. La feina del periodista o comunicador és fer que la gent no resti impassible davant d'injustícies d'aquesta magnitud, encara que estiguin a més de mil kilòmetres de distància. No podem caure en simplismes i generalitzacions, perquè seria una actitud perjudicial per la nostra societat.

La complexitat del món àrab m'atrau. Com diu Georges Corm, exministre Libanès i professor de la Universitat Saint Joseph de Beirut, parlant de la utopia panarabista: "Cada país árabe afirma su propia identidad. A falta de entendimiento político, la comunidad cultural se erige

como la única garante de la unidad. [...] Teniendo presente la gran heterogeneidad que existe dentro de lo que llamamos mundo árabe, ¿se trata esto de una utopía? ¿O es más bien una aspiración legítima a una unidad contrariada por la política de las potencias coloniales, que, acto seguido al acuerdo Skyes-Picot² de 1916 entre Francia y Gran Bretaña, decidieron balcanizar el mundo árabe?”

Una de les qüestions que em va motivar a canviar el rumb del treball va ser adonar-me que amb poc temps de diferència la guerra civil siriana va desaparèixer pràcticament de l'edició en paper dels diaris i que ocupava un segon pla a les plataformes digitals dels mitjans. L'Exèrcit Lliure de Síria va passar a ser un tema pràcticament oblidat durant molts mesos per la majoria de mitjans de comunicació, ja que l'actualitat passava per centrar-se únicament en la creació i consolidació de l'Estat Islàmic. Les batalles importants eren les de Kobani i Mossul, i les notícies més llegides eren les que parlaven sobre el reclutament de soldats per part de l'EI. Els combats de l'oposició siriana moderada, el Consell Nacional Sirià (CNS) i les negociacions per un alto al foc a les ciutats d'Alep i Homs van caure en l'oblit.

És curiós que actualment en alguns mitjans, quan es parla del conflicte sirianà, ja no s'utilitzen les paraules “soldats d'Al Asad” o “soldats del règim” sinó que es tornessin a fer la paraula “exèrcit sirianà”. Un detall que simbolitza un dels símptomes de la “des-demonització” de Bashar Al Asad i que han empès l'execució d'aquest treball.

3. HIPÒTESI I PREGUNTES CLAU

Amb tot això vaig formular la següent hipòtesi:

La premsa catalana abandona el criteri de la revolució quan es posa en perill la seguretat nacional dels països occidentals.

És a dir, podria ser cert que un cop el conflicte sirianà ha representat un perill per a la seguretat nacional de les potències occidentals, s'ha canviat el focus informatiu de la guerra siriana a la perillositat dels grups extremistes, més concretament Estat Islàmic?

Les primaveres àrabs tornen a agitar el món musulmà pro-occidental i demòcrata³.

A un extrem hi tenim Tunísia, que és el paradigma de la revolució que triomfa. A l'altre banda hi ha Síria. Una revolució sufocada pel dictador Bashar Al Asad i que s'acaba convertint en un guerra ferotge i sectària. Per què s'ha abandonat mediàticament la guerra de Síria? Quines posicions mantenen els dos grans diaris catalans d'aquest fet? Són els mitjans els que precedeixen les modes mediàtiques o som els lectors de la premsa els que decidim el que interessa i el que no?

El que he observat fins ara és que els mitjans de comunicació catalans com El Periódico de Catalunya i La Vanguardia en un principi donen suport a l'Exèrcit Lliure de Síria, que lluita

---

² Els acords Skyes-Picot és un dels motius de la lluita de Estat Islàmic, ja que reneguen de les fronteres establertes per part de les potències colonials a Orient Proper a principis del segle XX.

³ Tot i que no és un fet sense precedents. És interessant veure com durant el segle XX hi ha hagut intents de democratitzar el món musulmà, amb projectes nacionals, socialistes, religiosos i panarabistes, entre d'altres.

contra el dictador Al Asad. Els vents del 15M ajudaven a solidaritzar-se amb la causa siriana. La situació, però, es complica i els fonamentalistes sunnites i grups propers a Al-Qaeda d'Orient Pròxim s'afegeixen a les files per combatre l'exèrcit siria (ja que Hesbol·là, el grup xiïta libanès, dona suport a Al Asad). Així, els fonamentalistes s'apropien de la revolució. L'Exèrcit Siria Lliure deixa de ser notícia, ja que els fonamentalistes creen un nou estat. L'objectiu de la lluita ha canviat. L'interès mediàtic també, ja que posa en perill les bases i la pau de la civilització Occidental. D'aquesta manera els mitjans de comunicació catalans canvien la línia editorial. Pràcticament ningú està a favor dels rebels sirians, ningú confia ja en la oposició moderada.

El tractament de la informació no és nou. El cas més proper geogràficament i més mediàtic per tal d'exemplificar el canvi de rumb de l'opinió pública envers l'islamisme radical creixent és la guerra civil algeriana dels anys noranta. Tothom en un principi, es posicionava a favor de la llibertat d'expressió, de la voluntat del poble, d'unes eleccions lliures i de l'enderrocament d'un règim opressor com era la dictadura algeriana. Un cop el FIS (Front Islàmic de Salvació) es preveu que guanyarà les eleccions parlamentàries i que l'ambient es radicalitza, a occident (i a Catalunya) es canvia de perspectiva. Es formula entre línies la pregunta que posa en dubte de si no era millor conservar l'*statu quo*, encara que fos injust, ja que el futur que es preveia podria ser pitjor.

Parodiant la frase que va dir Cordell Hull, secretari d'Estat de F.D. Roosevelt referint-se al dictador de Nicaragua Anastasio Somoza. "Puede ser que Asad sea un hijo de puta, pero es nuestro hijo de puta". El que vull dir amb això és que alguns dictadors actuals de l'Orient Proper actuaven com a tap que frenava l'auge islamista i mantenien el país amb una certa "estabilitat". La gent tem que en el moment en que aquest dictador desapareixi la situació a la regió anirà a pitjor, es convertirà en un vesper, i esdevindrà un risc a escala mundial. Per tant la gent optarà pel mal menor, que es diu Bashar Al Asad.

El que vull dir amb això és que, partint de la base que cada país és un univers complex fet de matisos i actes que condicionen els esdeveniments, el tractament informatiu català d'ambdós conflictes (tot i estar separats en el temps per quasi 20 anys) té similituds. El canvi de rumb informatiu n'és un, i de fet, el principal.

Tornem a Síria. Els atemptats de París del gener del 2015 suposen un punt i a part. Aquest esdeveniments m'han obligat a modificar l'estructura del meu treball, ja que inevitablement els hi he hagut d'atorgar la rellevància que crec que es mereixen.

El reclutament de soldats musulmans europeus i nord americans ha passat a ser una de les principals causes de temor al conflicte siria. Aquesta gent se'n van a combatre a Síria per la gihad i després tornen als seus països d'origen. Se sap que molts tenen la voluntat d'atemptar. Només cal buscar les notícies dels "llops solitaris" de Canadà, Londres i el segrest a una cafeteria de Sidney.

L'Estat Islàmic ha rellevat a Al-Qaeda del primer lloc del terrorisme internacional i per la creació de la gihad. L'Estat Islàmic fa servir la guerra de Síria com el trampolí que li dona impuls a materialitzar el seu objectiu. Un terç del territori de Síria i part del nord d'Iraq (i el Kurdistan) passen a mans de l'Estat Islàmic, on s'imposa la *sharia*.

Com reaccionaran La Vanguardia i El Periódico de Catalunya després dels successos de París? S'ha atorgat la importància necessària a que la gent entengui realment i els matisos del que hi està passant a Síria? Els vídeos amb execucions públiques, la preocupació pel reclutament

d'occidentals i l'aparició dels primers atemptats a Occident en nom de l'Estat Islàmic (Londres, Sidney, París) desviarà el focus del que està passant a Síria i a Iraq, i tornarà a posar la seguretat nacional al centre del debat públic?

La meua tesi es que els dos mitjans catalans (ideològicament oposats) s'han mirat els successos de París amb més cura que antany. Crec que tenen present que, en moments tant delicats, s'ha de ser curós i escrupolós amb la informació. Tots dos mitjans han discernit amb cura la diferència entre Al-Qaeda i l'Estat Islàmic. Tot i així, la qüestió és saber com han tractat el conflicte sirianès des del seu inici i quina rellevància han donat a les informacions.

Tot i l'auge d'Estat Islàmic s'ha continuat denunciant les massacres de l'exèrcit de Bashar Al Asad a civils innocents? S'ha explicat bé que existeix una oposició siriana moderada que busca l'enderrocament del règim? Som conscients que la guerra ha causat ja més de 200.000 morts en un període de quatre anys i 9 milions de desplaçats? Per quins motius s'han obviat algunes informacions en pro de l'auge d'Estat Islàmic? Ha existit i existeix una cobertura objectiva del conflicte sirianès?

4. METODOLOGIA:

Ha sigut molt important justificar bé l'objecte d'anàlisi. Per què comparo El Periódico de Catalunya i La Vanguardia? Què pretenc aconseguir? Quin és el camp d'anàlisi i el tema a tractar? Per això m'ha calgut justificar de forma convincent el "perquè" de analitzar les notícies només d'aquests dos diaris catalans. L'objecte d'anàlisi han sigut, per una banda, les notícies referents al conflicte sirianès i a l'Estat Islàmic, i per l'altra, les respostes fruit de les entrevistes realitzades a un periodista de cada mitjà.

La metodologia que he seguit ha consistit primerament en dedicar temps a la recerca d'informació. Recopilar informació de com s'iniciaren les primaveres àrabs, com derivà a un conflicte nacional i posteriorment a un conflicte regional amb ramificacions globals.

- Recerca d'informació i recollida de mostres⁴:
  - Informació sobre l'islam, les primaveres àrabs, el conflicte sirianès i l'islam radical (documentals, llibres, reportatges i entrevistes).
  - Recollida de titulars i notícies des de gener 2011 fins el febrer de 2015, amb predomini dels diaris El Periódico de Catalunya i La Vanguardia.
  - Entrevistes a periodistes i corresponents que hagin tractat el tema.
  - Informació a partir d'imatges d'arxiu.

Un cop recopilades totes les notícies de El Periódico de Catalunya i La Vanguardia entre els anys 2011 i 2015 que parlen sobre el conflicte sirianès, l'Estat Islàmic, Bashar al Asad o qualsevol tema que hi tingui implicació directa, s'inicia un anàlisi comparatiu de les notícies recollides. En aquest treball hi apareixen les més significatives.

---

⁴ Totes les fonts utilitzades pel treball es troben a la bibliografia.

Per contrastar informacions pel treball teòric i per poder editar un petit clip, al mateix temps que recopilo informació és necessària la realització d'entrevistes a periodistes coneixedors del conflicte siríà des del terreny. Per obtenir una visió el més equilibrada possible la idea principal és entrevistar a un periodista de cada mitjà, Per aconseguir una visió externa fora de la dualitat El Periódico de Catalunya-La Vanguardia també he procurat entrevistar a un altre periodista que hagi treballat en un mitjà públic o sigui freelance.

Les entrevistes als tres periodistes han sigut pràcticament idèntiques (tret d'alguns canvis necessaris i millores afegides fruit de l'experiència de l'anterior) per tal d'aconseguir respostes a les mateixes preguntes, i així poder analitzar la opinió i punt de vista de cada periodista o "representant del mitjà informatiu". Per buscar i aclarir les diferències entre uns i altres també s'ha optat per fer preguntes directes referents a respostes d'altres entrevistats.

Finalment es durà a terme un anàlisi qualitatiu i crític de les semblances i diferències que s'entreveuen en el discurs, tractament informatiu, llenguatge i trajectòria general de la informació publicada d'ambdós diaris. De tot, n'extrauré unes conclusions que afirmaran o desmentiran la hipòtesi inicial i que respondran la majoria de preguntes formulades.

5. JUSTIFICACIÓ DE L'OBJECTE D'ANÀLISI

Sovint s'ha etiquetat a El Periódico de Catalunya de diari pro musulmà i a La Vanguardia de sionista o d'estar a favor d'Israel. També s'ha dit que representen l'esquerra i la dreta dels mitjans escrits a Catalunya. Tot això són etiquetes probablement no sempre justificats. Però és simbòlic. És a dir, tot i no ser del tot certes aquestes afirmacions, reflecteixen que les línies editorials d'aquests dos diaris estan en extrems força oposats, segons els lectors.

Segons l'índex de mitjans⁵ consultat fa evident que aquets dos diaris editats a Catalunya han sigut, com a mínim els últims 5 anys, els més llegits pels ciutadans a Catalunya.

Veiem com l'informe, publicat per PRISA, demostra que La Vanguardia ha sigut el diari més llegit en paper a Catalunya des de l'octubre del 2010 (EGM, 49). A nivell espanyol és el sisè amb més lectors. Veiem com en el període octubre del 2013-maig del 2014 les vendes del format en paper, tot i el descens que ha afectat a tota la premsa, s'han mantingut força estables respecte l'abril del 2013-març del 2014. Però no ens enganyem, a nivell general "la audiencia del medio de prensa sigue cayendo" (EGM, 4).

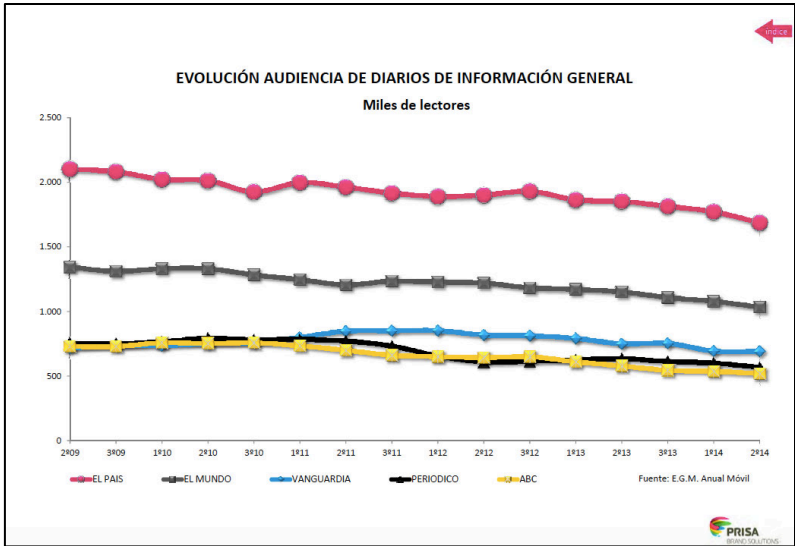
Si ens fixem amb la gràfic (EGM, 40) veiem com La Vanguardia des de l'any 2009 fins a el 2014 s'ha posicionat com el tercer diari d'informació general i de pagament més llegit a nivell estatal, passant per davant l'any 2011 de El Periódico de Catalunya. A partir d'aquí s'ha mantingut en 750.000 lectors, però cada semestre acostant-se més als 500.00.

Pel que fa a El Periódico de Catalunya és el segon més llegit a Catalunya i el novè a nivell espanyol. El seu descens ha sigut més abrupte que La Vanguardia. També tenia al voltant de 750.000 lectors l'any 2009 i actualment ja està als 500.00. Si segueix aquesta tendència, els

---

⁵ Índice de Audiencia de Medios – Segunda Ola 2014, abril-mayo, EGM.

pròxims anys la xifra serà inferior. El descens de lectors de El Periódico de Catalunya ha sigut pràcticament igual en nombre i tendències que l'ABC. Els últims 2 anys ha tingut un descens del 4,4% dels lectors. La Vanguardia només del 0,6%. Sigui com sigui, cap dels dos és una bona notícia.

Pel que fa a els diaris en plataformes digitals la cosa és diferent. La Vanguardia està en el vuitè lloc de mitjans espanyols consultats per Internet i El Periódico de Catalunya en el novè, pràcticament amb el doble de lectors que les seves respectives edicions en paper (EGM, 59), tal com veiem al gràfic inferior. Tot i que, els últims dos anys l'audiència d'ambdós mitjançant Internet també ha tingut un descens. Respecte el primer semestre de 2014, La Vanguardia ha tingut un descens de lectors del 2% i El Periódico del 4,1%. Només els diaris esportius que estan en posicions més altes i el 20Minutos.es han augmentat el seu nombre de lectors per Internet l'últim semestre de 2014.

Visita de sitios de Internet el último mes (000)						
	Ult.Dato					
	Abr/May 2º/14	Feb/Mar 1º/14	Oct/Nov 3º/13	Abr/May 2º/13	DIF (%) 2º14/1º14	DIF (%) 2º14/2º13
SITIOS DE INTERNET						
YOU TUBE	20.431	20.272	19.032	17.958	0,8	13,8
MARCA	5.192	4.901	4.767	4.847	5,9	7,1
ELPAIS.COM	4.469	4.618	4.278	4.484	(3,2)	(0,3)
AS	2.892	2.542	2.506	2.611	13,8	10,8
ANTENA3 TV	2.508	2.606	2.582	2.387	(3,8)	5,1
RTVE.ES	1.667	1.779	1.975	1.855	(6,3)	(10,1)
LASEXTA.COM	1.663	1.716	1.446	1.640	(3,1)	1,4
20MINUTOS.ES	1.545	1.476	1.274	1.370	4,7	12,8
SPORT	1.493	1.189	1.292	1.347	25,6	10,8
LOTERIAS Y APUESTAS.ES	1.438	1.756	955	1.072	(18,1)	34,1
ABC	1.364	1.213	1.094	1.212	12,4	12,5
EL MUNDO DEP.	1.346	1.071	1.258	1.122	25,7	20,0
LA VANGUARDIA	1.106	1.128	1.186	1.182	(2,0)	(6,4)
EUROPA FM	1.045	1.298	1.045	1.100	(19,5)	(5,0)
EL PERIODICO	934	974	1029	1057	(4,1)	(11,6)
LA RAZON.ES	810	732	540	631	10,7	28,4
EL ECONOMISTA.ES	735	706	617	651	4,1	12,9
EXPANSION	729	676	559	636	7,8	14,6
LAVOZDEGALICIA.ES	656	575	415	503	14,1	30,4
EL JUEVES	628	679	615	615	(7,5)	2,1
ONDA CERO	419	526	432	513	(20,3)	(18,3)
KISS FM	414	510	431	484	(18,8)	(14,5)
CINCO DIAS.COM	403	340	326	360	18,5	11,9
610LA	333	310	221	260	7,4	28,1
DIARIO INFORMACION	283	267	218	197	6,0	48,7
NUEVA ESPANA.ES	268	240	278	246	11,7	8,9
LEVANTE EMV.ES	263	236	206	184	11,4	42,9
HERALDO	224	247	242	246	(9,3)	(8,9)
INTERVIU	198	218	133	233	(9,2)	(15,0)
FARODEVIGO.ES	160	219	125	156	(26,9)	2,6
TELVA.COM	73	103	74		(29,1)	

* Desde la 2ª oleada EGM 2013 no están controladas las webs de radio del Grupo Prisa

Tot i les males notícies en el descens progressiu del nombre de lectors, tant en paper com per Internet, de El Periódico i La Vanguardia, segueixen sent els dos diaris d'informació general de referència a Catalunya. A més, en nombre de lectors, continuen sent dels més llegits a nivell estatal, després de El País i El Mundo. És per aquest motiu que, a part de tenir en compte altres diaris importants (com l'ARA o El Punt Avui), m'he centrat en analitzar notícies de El Periódico de Catalunya i La Vanguardia. D'aquesta manera poder veure si mantenen posicions confrontades pel que fa a la cobertura del conflicte sirianà. Si el diari que representa una part de l'esquerra catalana percep el conflicte diferent del que representa part de la dreta catalana.

6. ANÀLISI CRONOLÒGIC DE LES NOTÍCIES CONSULTADES

Aquest és un anàlisi comparatiu del tractament informatiu de El Periódico de Catalunya i La Vanguardia entre l'agost del 2011 i el febrer de 2015, en referència a totes les notícies i articles publicats sobre la revolta civil siriana, el seu desenvolupament i els actors que hi intervenen.

Les primeres notícies referents a la guerra civil siriana a l'Hemeroteca de La Vanguardia son de l'agost del 2011⁶. Abans però ja s'havia fet ressò de l'inici de les revolucions amb la notícia de: "Un egipcio se quema la bonzo frente al Parlamento. El joven podría haber emulado al joven tunecino que desató la revolución en su país y que ha precipitado la caída del régimen" (La Vanguardia, 17/1/2011).

Durant el mes d'agost el diari fa ressò de la crueltat amb que l'exèrcit sirianà tracta els seus ciutadans (parlen de quasi 2.000 civils morts) i evidencia la passivitat de l'OTAN davant d'una emergència humanitària. L'agost del 2011 La Vanguardia va publicar aquesta notícia: "La OTAN dice que no se dan las condiciones para una acción militar en Siria". Obama demana la renúncia del president Al Asad i aplica sancions contra Síria. Estats Units legitima la voluntat del poble sirianà i, a l'octubre, retira el seu ambaixador per haver criticat el règim sirianà.

La Vanguardia Digital penja un vídeo titulat "El ejército sirio masacra a la población en la Ciudad de Hama".

A mitjans d'agost el to de les notícies era el següent:

"De esta forma, el Ejército continua reprimiendo la revuelta popular contra el régimen de Bachar al Asad que se inició el pasado marzo en forma de multitudinarias manifestaciones" (La Vanguardia, 15/08/2011)

[Al Asad] "se ha convertido en un obstáculo para el futuro del país ya que no ha sabido liderar una transición democrática" (La Vanguardia, 18/08/2011).

Els mesos de setembre, octubre i novembre la major part de notícies fan referència a manifestacions que han tingut lloc en diferents ciutats de Síria –Hama, Homs i Baba Amr– i posteriorment es va fer el recompte de morts. A finals de novembre s'arriba a les 3.000 persones. Ho feien saber així: "Desde mediados del pasado marzo, Siria es escenario de revueltas populares contra el tirano que se ha cobrado la vida de unes 3.000 personas" (La Vanguardia, 28/10/2011).

---

⁶ El Periódico de Catalunya només es poden recuperar online notícies i articles a partir del juny del 2013.

Es fa ressò de les primeres detencions i tortures dels serveis secrets, tot i que s'admet que "ninguna de estas informaciones pudo ser verificada por el estricto bloqueo informativo impuesto por las autoridades sirias" (La Vanguardia, 25/09/2011).

En referència al conflicte també es parla dels esforços de La Lliga Àrab per intentar solucionar la crisi de Síria, imposant sancions polítiques i econòmiques. El Regne Unit aplaudeix la decisió. La organització Human Rights Watch assegura que a Síria s'hi cometen crims contra la humanitat: assassinats il·legals, ús d'armes contra civils desarmats i tortura a presoners.

A finals de novembre es parla de les primeres desercions de l'exèrcit sirianès. I just el mes de desembre La Vanguardia parla per primer cop de l'Exèrcit Sirianès Lliure (ESL). "El denominado Ejército Sirio Libre, que engloba a soldados desertores, ha cesado sus ataques contra las fuerzas regulares y solo actúa en su defensa" (La Vanguardia, 30/12/2011).

Una de les primeres notícies de l'any 2012 fa referència a La Lliga Àrab, que demana per igual la fi de la violència tant a Al Asad com a la oposició. Pocs dies després Tomás Alcoverro, corresponsal de La Vanguardia a Beirut i Damasc, fa ressò de d'una amnistia general per a tots els crims comesos durant els deu mesos de revoltes, llançada per Al Asad davant l'escepticisme de la oposició.

La guerra arriba a Damasc, es detecten combats a alguns suburbis.

Durant el mes de febrer La Vanguardia fa ressò de les enormes implicacions geopolítiques que té el conflicte sirianès.

Rússia i la Xina no es posicionen contra el règim de Al Asad i s'inicien grans tensions polítiques entre els antics blocs de la guerra freda.

Tomás Alcoverro escrivia el dia 5 de febrer que "Rusia y China vetaron ayer en el Consejo de Seguridad un proyecto presentado por Occidente y países árabes que expresaba el apoyo al plan de La Liga Árabe para lograr una transición democrática en Siria y denunciaba "violaciones flagrantes y generalizadas" de los derechos humanos".

La violència entre l'exèrcit i l'Exèrcit Sirianès Lliure (ESL) provoca l'augment del nombre de morts. L'exèrcit sirianès recupera la ciutat d'Homs, presa pels rebels.

A partir del mes de març La Vanguardia detecta els primers moviments sospitosos dins la oposició siriana. Es parla de les primeres fractures entre el Consell Nacional Sirianès (CNS), l'Exèrcit Sirianès Lliure (ESL) i el Grup Patriòtic Sirianès.

El dia 29 de març es publica un reportatge de Tomás Alcoverro on s'explica que alguns desertors sunnites de l'exèrcit sirianès s'han tornat més religiosos i han sigut adoctrinats a la frontera entre Síria i el Líban. Inici de la guerra sectària entre sunnites i xiïtes en el territori fronterer siri-libanès.

El mes d'abril es diu que l'única oposició forta dins de Síria són els Germans Musulmans, que tenen la voluntat d'islamitzar el país, democratitzar-lo i implantar la *sharia*. Aquest serà el tema central, tot i que també es titlla de fracàs l'alto el foc que va proposar Kofi Annan.

L'estiu del 2012 comença pitjor del que va acabar la primavera. Problemes geoestratègics entre Estats Units i Rússia.

Augment de la violència d'ambdós bàndols. Ja es parla d'un equilibri de crims de guerra: "es indudable que la violencia de uno y otro bando ha sobrepasado el del mes de abril" (La Vanguardia, 28/06/2012).

Es comencen a publicar notícies d'un tema que acabarà centrant tota l'atenció mediàtica dos anys més tard: les peregrinacions de mujahidins d'Aràbia Saudita, Kuwait, Líban i Pakistan a lluitar a les files de l'ESL. Just després es publica la notícia que els rebels sirians han atacat un canal de televisió prop de Damasc.

El 9 de juliol de 2012 La Vanguardia publica una entrevista de Jonathan Littell, en el que l'escriptor responia així a una de les preguntes:

"P: Se habla de grupos yihadistas que luchan contra el régimen ¿Qué importancia tienen?"

R: Es muy probable que existan, pero para mi no quiere decir nada. [...] las guerras siempre atraen a los gilipollas".

El mateix mes de juliol es parla de onades de refugiats. Unes 30.000 persones entre el 20 i el 22 de juliol. Apareix la xifra de 120.000 civils sirians que han abandonat el país des de l'inici del conflicte.

Noves ofensives de l'exèrcit sirianès per recuperar barris en mans dels rebels. Les tropes lleials al règim ataquen amb coets, morters i helicòpters.

El mes d'agost Al Asad nombra com a primer ministre l'exministre de sanitat, Uael el Haliki.

Cada cop es fa més evident que insurgents gihadistes s'infilten a les files de l'ESL: "El ESL està formado de varios grupos que luchan con más o menos coordinación. El líder de uno de estos grupos, que combate bajo los preceptos de la guerra santa, es el yihadista Mehdi al Harati" (La Vanguardia, 18/9/2012). Al mateix temps es fa una crítica a la passivitat dels Estats Units, Gran Bretanya i França, ja que la OTAN no es vol involucrar en una guerra que suposaria pagar un preu molt alt.

Tomás Alcoverro escriu "El ejército [sírio] actúa con sigilo, entre las sombras. La forma de llevar sus ataques y represalias contra los rebeldes de la capital, explosiva mezcla de guerrilleros del Ejército Libre Sirio, yihadistas e infiltrados de Al-Qaeda, es impenetrable" (La Vanguardia, 18/10/2012).

El mateix dia d'octubre La Vanguardia també publica una entrevista a l'exministre d'Affaires Exteriors Miguel Ángel Moratinos: "Considero que una intervención militar, que hay que evitar, sería catastrófica y exacerbaría la peligrosa situación de Oriente Medio".

L'any 2013 no es comença millorant la situació, ens el contrari. Estats Units proposa una negociació per minimitzar la violència, ja que la guerra sectària cada cop es fa més latent, sobretot entre l'ESL i el grup libanès Hesbol·là. "[...] la televisión estatal siria daba cuenta de que habían penetrado en el país yihadistas de nacionalidad francesa, que engrosaron las files de los recientemente llegados del Cáucaso, Chechenia o Afganistán, en su guerra santa contra el régimen" (La Vanguardia, 22/2/2013).

La oposició mica en mica es va debilitant, també a causa de les pugnes internes. El mes de març dimiteix el principal líder opositor del Consell Nacional Sirianès (CNS), Ahmed Muaz al Jalib. La oposició no és capaç d'organitzar un govern provisional fort.

Occident arma els rebels, però tot i ser conscients de les forces integristes sunnites com el Front Al-Nusra.

Ja arriben a un milió les persones refugiades fora de Síria. Tomás Alcoverro escriu “A golpe de horribles matanzas, delitos de masas cometidos por el régimen, de atenta dos terroristas de las bandas salafistas de Al-Qaeda, de ejecuciones sumarias y venganzas de los rebeldes, Siria ha ido convirtiéndose en un tierra empapada de sangre” (La Vanguardia, 16/3/2013).

El mes d’abril s’inicia amb el segrest de quatre ciutadans italians al nord de Síria.

Aràbia Saudita, Qatar i Turquia aporten armes i entrenament a desertors de l’exèrcit regular siria, per evitar l’augment de poder del Front Al-Nusra.

Els rebels sirians cada cop reben menys suport de la ONU, ja que apareix un vídeo on un soldat rebel arranca un pulmó a un soldat mort i el mossega. A més, durant el mes de maig, salafistes del Front Al-Nusra executen a soldats de l’exèrcit siria.

Es parla de caos a les zones “alliberades” i de “jungla de bandes armades”.

Obrint el focus, Qatar i Aràbia Saudita donen suport a faccions diferents de l’oposició siriana. “Es un combate por el dominio de Oriente Medio”, escriu Tomás Alcoverro (La Vanguardia, 16/5/2013). Aràbia Saudita dona suport explícit al Front Al-Nusra, amb això es desplaça la influència de l’ESL.

El Periódico de Catalunya havia estat cobrint el conflicte siria des del seu inici. El reporter i corresponsal sobre el terreny Marc Marginedas havia mantingut una posició molt ferma contra el règim de Bashar al Asad i defensant sempre la oposició moderada. “Decenas de miles de personas acudieron al llamamiento opositor y desfilaron por las principales ciudades del país en abierto desafío al poder de los Asad [...] al celebrar manifestaciones casi diarias. [...] Paralelamente a la extensión de la protesta, aparecieron las primeras víctimas mortales en la represión de las manifestaciones de francotiradores lealistas, que disparaban a ciegas a la multitud”. (Marginedas, 2012).

El Periódico de Catalunya, l’estiu del 2013, fa ressò que detenen a Ceuta una xarxa de captació de gihadistes per combatre a Síria.

Igual que a La Vanguardia, es parla sobre el terrible augment del nombre de morts: 90.000 des de l’inici del conflicte.

L’aleshores l’anomenat EIL es fa amb el control de la ciutat de Mossul (nord d’Iraq) i es parla de l’inici de la guerra a la banda d’Iraq⁷. Al mateix temps, La Vanguardia reconeix que “uno de los motivos para las reticencias de Obama a implicarse en la guerra civil siria es la presencia entre los rebeldes de elementos afines a Al-Qaeda” (La Vanguardia, 15/6/2013).

El Periódico fa ressò del pacte acordat a Doha (Qatar) de “Els amics de Síria” per armar els rebels sirians.

El 27 de juliol de 2013 Mariano Aguirre de La Vanguardia escriu les següents línies: “El enfrentamiento entre las facciones suníes y chiíes está agudizando. En meno de una década podría haber fragmentaciones de Estados y nuevas fronteras posiblemente en Siria e Iraq.

El gobierno [sirio] busca ganar la guerra [...] A la vez, insiste en la lucha contra grupos yihadistas y Al-Qaeda, lo que resuena positivamente en Occidente e Israel. [...] Sin embargo,

---

⁷ Una de les raons per les quals a Estat Islàmic li ha sigut tant fàcil conquerir el nord d’Iraq es deu a que majoritàriament el nord del país és de creença sunnita, i el sud xiïta (si prenem com a referència la capital Bagdad que es troba al centre del país). Informació extreta de la revista *El atlas de las religiones* (92,93) publicada per Le Monde-La Vie.

este es un conflicto sin solución militar que lleva el país a la destrucción, y crea odios basados en líneas étnicas (suníes, chiíes, alauíes, cristianos ortodoxos, kurdos). Una victoria militar daría lugar a un país ingobernable”. Mariano Aguirre fa un anàlisi de la situació i s’entén que la millor solució passa pel diàleg entre les faccions.

El Periódico de Catalunya publica que al Asad nega l’ús d’armes químiques. Només permet l’entrada de dos funcionaris de l’ONU per investigar. Hesbol·là rep un atemptat com a resposta al suport a Al Asad, però l’exèrcit recupera barris importants de la ciutat de Homs.

El Periódico atribueix a Al-Qaeda el segrest del jesuïta italià el 30 de juliol. “Secuestrado por insurgentes vinculados a Al-Qaeda en una zona bajo control de los rebeldes en Siria [...] Miembros del denominado Estado Islámico de Iraq y el Levante secuestraron el sacerdote cunado caminaba por Raqqa, una localidad del este de Siria que cayó en manos de milicias islamistas el pasado marzo, según fuentes de Reuters”.

Durant l’agost del 2013, segons La Vanguardia (29/9/2013), s’accentua el temor als rebels gihadistes. Occident s’indigna davant la utilització d’armes químiques, però Estats Units desconfia dels rebels. A més, el Vaticà està en contra d’utilitzar la força militar contra el règim de Bashar Al Asad. “Todos se horrorizan de que la alternativa a El Asad se una dictadura islamista de las más tenebrosas”, va escriure Tomás Alcoverro. Davant del dubte dels nord-americans en atacar Rússia entra com a mediatra: Estats Units es decanta per les negociacions i Rússia demana a Al Asad que entregui les armes químiques.

El Periódico de Catalunya també relata el problema dels Estats Units prendre una decisió per intervenir o no a Síria. Ramón Lobo opina que “El presidente de EEUU pronunció aquellas palabras cuando los grupos yihadistas eran insignificantes. La situación ha cambiado. El Frente al Nusra, partidario de Al Qaeda, es hoy la opción más fuerte, con más dinero y armas. [...] El Ejército Libre de Siria está fragmentado; es una franquicia, no una organización; cada uno de sus grupos hace la guerra por su cuenta” (El Periódico de Catalunya, 25/8/2013). Marc Marginedas relata que el règim de Al Asad ataca amb armes químiques i provoca una massacre a una ciutat perifèrica de Damasc. El dia 27 de d’agost publiquen: “EEUU perfila una intervención en Siria sin la ONU. Kerry asegura disponer de “pruebas irrefutables” de que Asad usó armas químicas” L’atac de Estats Units contra Bashar al Asad sembla imminent. Tot això va anar acompanyat, el dia 6 d’agost, amb una notícia que deia en to clarament irònic: “Asma, la solidaria. Mientras Siria se desangra, la esposa del presidente Asad se exhibe sin pudor cocinando para niños en un orfanato de Damasco”.

El mes de setembre es un mes crucial pel periodisme i els mitjans d’informació catalans, ja que el dia 24 es coneix el segrest d’en Marc Marginedas, corresponsal de El Periódico de Catalunya. “La documentada presencia de facciones terroristas islamistas en la guerra civil siria, formando parte de las tropas rebeldes que luchan contra el régimen de El Asad, y que podrían ser los responsables del secuestro del corresponsal de EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, Marc Marginedas” (25/9/2013, La Vanguardia).

Paradoxalment, el mateix mes de setembre hi ha l’alliberament i retorn del ciutadà italià a Roma, que parla de la crueltat dels rebels islamistes.

També hi ha una entrevista amb Mesut Özcan, el conseller del ministre turc d’Assumptes Exteriors. Afirmar que Turquia no dona suport als radicals sirians, només a la formació de l’ESL.

A finals de setembre, el Consell de Seguretat de la ONU (Estats Units, Rússia, Xina, Regne Unit i França) arriben a un acord sobre el desmantellament de l’arsenal químic.

Augmenten els segrestos a cooperants occidentals i el nombre de persones als camps de refugiats.

Per El Periódico de Catalunya el dia 1 de setembre Marc Marginedas informa des del sud de Turquia com a enviat especial “Víctimas y exiliados sirios esperan una acción militar de EEUU para castigar a Asad”. Tot i això, es mostra una preocupació per l’extremisme creixent entre els rebels, ja que el The New York Times mostra un vídeo de soldats rebels executant soldats de Al Asad. Dies més tard hi ha nous enfrontaments entre l’ESL i militars del grup Estat Islàmic, aleshores anomenat EIIL. La CNS acusa a l’EIIL de voler establir un estat islàmic. En el camp de la diplomàcia internacional, tot i l’evidència de l’ús d’armes químiques, Rússia continua defensant a Al Asad. Poc després Al Asad comença a donar detalls del seu arsenal químic i Estats Units fa un gir cap a la via diplomàtica per a la qüestió siriana, per tal de millorar les relacions amb Iran⁸. La ONU acorda un esbós pel desarmament químic de Síria.

Pere Vilanova escriu a la secció d’opinió de El Periódico de Catalunya: “Asad ha guanyat perquè ni l’oposició exterior (EEUU) ni interior (rebels/islamistes) han aconseguit derrocar-lo. En part gràcies al suport de Rússia” (El Periódico de Catalunya, 1/10/2013).

Inici del desmantellament de l’arsenal químic de Síria, cosa que EEUU comença veure amb bons ulls a Al Asad.

Atemptat a Beirut per part de grups gihadistes sunnites com a resposta al suport de Hesbol·là a Al Asad, que ha recuperat territori als rebels.

El mes de desembre El Periódico de Catalunya obre amb les proves de crims de guerra que ha recopilat la ONU en contra de Bashar al Asad.

Soldats d’Al Asad ataquen barris de Alep utilitzant barrils explosius i maten a una cinquantena de persones.

L’atemptat de Beirut del mes de novembre va matar l’exministre de finances libanès, molt crític amb Bashar al Asad i Hesbol·là.

El Periódico acaba l’any 2013 amb la notícia que Estats Units i el Regne Unit suspenen l’ajuda d’armament als rebels sirians a causa de les lluites internes de l’oposició, ja que rebels islamistes s’han fet amb el control de bases militars de l’ESL.

La Vanguardia el mes de desembre destaca que segueixen les matances d’ambdós bàndols. Els grups gihadistes maten a un líder de Hesbol·là i l’exèrcit sirianès bombardeja la ciutat d’Alep. Augment el nombre de refugiats i segrest de Javier Espinosa i Ricard García-Vilanova per part de Estat Islàmic.

El 2014 comença pitjor que mai. La Vanguardia destaca la importància de la guerra oberta entre els rebels sirians moderats i els afins a Al-Qaeda: “Giro inesperado en la guerra de Siria. Por primera vez, varias facciones rebeldes combaten al mismo tiempo al grupo mas extraño al conflicto, el llamado Estado Islámico de Iraq y Siria” (La Vanguardia, 8/1/2014). La ciutat de

---

⁸ Ja ho deia Henry Kissinger a l’entrevista publicada a la revista El Temps el desembre de 2014: “Fou un error dir des del començament que al-Assad se n’havia d’anar, encara que fos el nostre objectiu. És per aquesta raó que ara estem atrapats en un conflicte amb Rússia, cosa que també dificulta un acord amb Iran sobre el programa nuclear”.

Falluja [a Iraq] cau “en manos rebeldes de Al-Qaeda. [...] Al-Qaeda ha regresado. Con una diferencia: EEUU ya no está allí” (La Vanguardia, 7/1/2014).

Els periodistes espanyols segrestats per Estat Islàmic continuen sota captura.

Dies més tard concreten i es parla de Estat Islàmic (aleshores feien servir les inicials angleses “ISIS”) com una escissió de Al-Qaeda. Preocupació pels combatents estrangers que s’uneixen als grups gihadistes per lluitar contra Al Asad. Entre els molts d’europeus es contenen un centenar d’espanyols.

El Periódico de Catalunya comença l’any 2014 parlant de la destrucció de l’arsenal químic. Surten a la llum diferents assassinats policials i massacres per part del règim de Bashar Al Asad. A la Conferència de Pau de Ginebra II la oposició siriana exigeix la dimissió de Al Asad per a qualsevol acord. Ambient tens, tot i que s’aconsegueix un alto al foc a la ciutat de Homs. Es detecten més assassinats, tortures i execucions per part dels dos bàndols. Al Zauahiri, líder d’Al-Qaeda, demana als islamistes de Síria que s’uneixin contra Al Asad.

A principis del mes de febrer, La Vanguardia destaca el resultat modest de la Conferència de Ginebra II. El CNS reconeix que l’ISIS és un grup terrorista, però el govern sirianès, no tant acurat amb les seves apreciacions declara que “para el Gobierno, todos los grupos rebeldes son terroristas” (La Vanguardia, 1/2/2014).

El Periódico de Catalunya destaca que augmenten els refugiats sirians al Líban i que continuen els bombardejos de l’aviació del règim.

El mes de març comença amb bones notícies. El dia 3 es fa públic l’alliberament de Marc Marginedas després d’estar mig any segrestat. Javier Espinosa i Ricard García Vilanova segueixen segrestats a la ciutat de Raqqa, però seran alliberats el dia 31 de març. La Vanguardia destaca que 50 dels 87 segrestos de periodistes durant l’any 2013 es van produir a Síria. Alarmant augment del nombre de periodistes segrestats a tot el món. Fet que ja alertava Reporteros Sin Fronteras el desembre de 2013: “Estamos preocupados y consternados por el creciente numero de ataques de ISIS sobre los periodistas en Irak y Siria”.

El Periódico de Catalunya destaca que després de quatre anys la guerra ha deixat 146.000 víctimes mortals i 10 milions de desplaçats. També arriben noves informacions d’atacs químics de l’exèrcit sirianès.

El mes d’abril El Periódico destaca que “Asad presenta su candidatura a las elecciones presidenciales sirias”, que se celebraran el mes de juny, contra uns contrincants simbòlics.

Estats Units no veu amb bons ulls les eleccions a Síria. Ho qualifiquen de “paròdia de la democràcia”.

Tot i l’alto al foc, els rebels sirians evacuen la ciutat de Homs assetjats per les forces governamentals.

Com era de preveure, el mes de juny, les urnes consagren en el poder Al Asad. “EEUU condena las elecciones mientras que Rusia da por bueno el resultado”, informava Ana Alba des de Jerusalem (El Periódico de Catalunya, 6/6/2014).

Tant El Periódico com La Vanguardia destaquen que Estat Islàmic va guanyant territori al nord d’Iraq i pren el control de les ciutats de Mossul i Tikrit. Però, La Vanguardia en destaca que Estat Islàmic pretén crear un emirat islàmic i El Periódico explica que “La ofensiva rebelde en

Irak ha favorecido a Asad, pero también le ha restado apoyos. Milicianos chiís iraquís que luchaban junto a sus tropas –especialmente en la periferia de Damasco– se han retirado a su país de origen para combatir al ISIL, según indicó el Observatorio Sirio de Derechos Humanos” (El Periódico de Catalunya, 18/6/2014).

El Periódico destaca que l’aviació de Al Asad ha bombardejat Raqqa, la capital de l’EI, i La Vanguardia fa un extens retrat de l’Estat Islàmic. Comenta que és una organització fruit de 8 organitzacions radicals l’any 2004 sota el paraigües d’Al-Qaeda a Iraq, durant l’ocupació dels Estats Units. Fa un repàs a la seva cronologia i esmenta alguns dels seus líders més importants.

El Periódico de Catalunya destaca en ple juliol que hi han discrepàncies entre la ONU i el règim de Bashar al Asad sobre les armes químiques declarades i les existents.

Al Asad jura el seu tercer mandat en 7 anys i continua lliurant la guerra contra el terrorisme.

Agost actiu a El Periódico. La portada del dia 16: “Las entrañas del Estado Islámico”. La portada del dia 19: “El Papa llama a detener a los yihadistas en Irak”. I la portada del dia 21: “Obama desafía el chantaje yihadista” [subtítol:] “El presidente califica al Estado Islámico de “cáncer” tras la ejecución de James Foley. Conmoción mundial por el vídeo de la decapitación del periodista”.

Editorial del dia 12: “La meteórica aparición sobre el terreno del ahora llamado Estado Islámico (EI) en Irak y Siria con sus métodos bárbaros y la numerosa presencia entre sus filas de jóvenes con pasaporte occidental han causado sorpresa y al mismo tiempo una gran alarma en las cancillerías pero también en los ciudadanos de a pie [...] Los propios musulmanes deberían ser quienes denunciasen abiertamente el uso espurio del islam que hace el Estado Islámico, pero su voz se echa en falta. Sirva de ejemplo la reciente convocatoria hecha por el rector de la Gran Mezquita de París para mostrar la repulsa por el asesinato de una víctima francesa del EI, acto al que asistieron apenas 2.000 personas”.

Des de Washington Ricardo Mir escribia: “Siria invita a Occidente a cooperar en la lucha contra el yihadismo. El régimen de Bashar al Asad invitó ayer a sus enemigos occidentales a que participen en la lucha contra los yihadistas del Estado Islámico (EI) dentro de su territorio. [...] Desde la decapitación del periodista James Foley, Washington empieza a plantearse seriamente la posibilidad de bombardear también Siria y, aunque la cooperación con Asad sigue siendo tabú, algunas voces defienden la idea. [...] Tras tres años masacrando a su población, el régimen de Asad se siente reivindicado. Desde lo primeros compases de la revuelta prodemocrática que con el tiempo devendría en una salvaje guerra civil, Damasco trató de vender al mundo que estaba combatiendo al terrorismo. Y ahora que su profecía ha acabado cumpliéndose [...] sabe que Occidente lo necesita” (El Periódico de Catalunya, 26/8/2014).

Agost molt sagnant: l’EI continua avançant territori a Iraq, vídeos de més atrocitats a Raqqa i Al Asad continua bombardejant ciutats.

El mes de setembre La Vanguardia destaca la “dèbil” coalició d’Obama per combatre el gihadisme. Obama es nega a pactar amb Asad i tampoc amb els rebels de l’Exèrcit Lliure de Síria. Èxode de kurds.

Detenen 15 persones a Sidney vinculades amb l’EI. Amenaça gihadista latent a Austràlia.

El Periódico de Catalunya esmenta la ruptura de Al-Qaeda i l'Estat Islàmic. Molts grups juren lleialtat a l'EI. Perill de grups gihadistes al la zona del Magrib, sobretot a Líbia, que és un país descontrolat.

L'EI insta a atemptar contra occidentals, ja que Estats units comença a bombardejar les seves posicions l'agost del 2014, juntament amb França. El mes de setembre Gran Bretanya se suma a la coalició. Aquesta coalició liderada per Estats Units bombardeja els voltants de la ciutat de Kobane per frenar l'avanç gihadista.

Asad continua bombardejant ciutats com Duma amb 44 morts. La guerra ja ha cobrat 200.000 morts. Estats Units arriba a un acord amb el règim de Al Asad per bombardejar posicions de l'EI.

El Periódico de Catalunya destaca durant el mes d'octubre que s'han detectat crits i banderes de suport a l'EI a camps de futbol de països àrabs.

A Espanya, coalició política PP-PSOE contra l'EI. El ministre Margallo diu que no participarà en operacions contra l'EI, però que es facilitarà ajuda indirecta.

El mes de novembre La Vanguardia ja centra pràcticament tota la seva atenció en l'EI: han augmentat la seva capacitat militar i s'ha alterat la demografia al nord-est de Síria. "El grupo yihadista Estado Islámico (EI) ha perpetrado crímenes de guerra y contra la humanidad con diversos actos para la exterminación de minorías étnicas, técnicas para aterrorizar a los civiles, violencia sexual contra las mujeres y el reclutamiento y adoctrinamiento de niños" (La Vanguardia, 14/11/2014).

Un atac aeri de l'exèrcit iraquíà fereix al cap de l'EI Abu Bakr al-Baghdadi.

El Periódico de Catalunya destaca que, per una banda, l'EI ha executat l'últim mes a més de 700 soldats iraquians. A més, força nens a ingressar a camps d'entrenament terrorista. Obama busca secretament el suport d'Iran. Es destaca una possible col·laboració entre Estats Units i Iran per combatre el gihadisme. Obama diu en una carta que no pretén derrocar a Al Asad. Un bombardeig de Estats Units maten a un líder de l'EI i fereix a Baghdadi, però aquest reapareix i anuncia l'expansió del califat en els països amb grups gihadistes lleials. Per altra banda, destaquen que occidentals viatgen a Síria i Iraq per combatre juntament amb les milícies kurdes contra l'Estat Islàmic. S'identifica un dels francesos relacionats amb les decapitacions de l'Iraq.

"Asad saca provecho de la lucha internacional contra el yihadismo. El régimen sirio comete un sinfín de atrocidades mientras el mundo mira al EI [...] Los ojos del mundo están puestos sobre el Estado Islámico (EI). Los crímenes de este grupo yihadista centran la atención mediática y esconden los que sigue perpetrando el régimen del presidente sirio, Bashar el Asad.

En las últimas semanas, las fuerzas gubernamentales han aumentado los bombardeos con barriles cargados de explosivos" (El Periódico de Catalunya, 8/11/2014).

A Espanya, un jove de Ceuta s'uneix a l'EI a Síria. Flux de noies musulmanes d'Europa cap a l'EI.

La Vanguardia destaca el dia 15 de desembre el segrest a la cafeteria de Sidney. Hi ha nivell d'alerta a Austràlia a causa de l'augment de l'activitat gihadista.

També es mostra una preocupació pels reclutes occidentals que combaten a Síria.

Es publica un llista dels principals atemptats de l'any 2014.

El Periódico destaca que Estats Units es coordina militarment amb Iran i que es fa una ofrena floral per a les víctimes del segrest de la cafeteria de Sidney. Segons l'agència EFE, a Espanya, Margallo defensa la idea de negociar amb Al Asad per resoldre el conflicte sirian.

El gener del 2015 comença de forma contundent.

La Vanguardia explica una història de successos que una dona de Barcelona reclutava dones per enviar-les a l'Estat Islàmic. Casada amb un marroquí i mare d'un fill, s'havia convertit a l'islam. I no només això. Henrique Cymerman vincula els Germans Musulmans amb Estat Islàmic: "La inteligencia israelí afirma que Hamas es la representante de los Hermanos Musulmanes y que aquí y allá se encuentran indicios de la infiltración, sobre todo entre algunos jóvenes, de las ideas del Estado Islámico" (La Vanguardia, 5/1/2015).

Pocs dies després de publicar aquesta notícia tindrien llocs els atemptats de París. Els atemptats han comportat un període d'auge de l'extrema dreta francesa i alemanya. Com bé explica el dia 13 de gener la revista El Temps, just una setmana després dels atemptats: "El mal alimenta el mal. El salvatge atac contra la revista satírica 'Charlie Hebdo' fa témer un reforçament de l'ultradreta arreu de la Unió Europea com a resposta la barbàrie gihadista".

El dia 18 de gener es publica en portada "El Estado Islámico pide a los yihadistas que actúen en sus países. El Estado Islámico (EI) ha iniciado un cambio de estrategia terrorista pidiendo a los voluntarios de todo el mundo que dejen de viajar tan masivamente a Siria e Iraq para sumarse al EI y que en su lugar **atenten** en sus países de origen" (La Vanguardia, 18/1/2015).

Preocupació pels reclutes de països occidentals, molts provenen del Marroc i Espanya. Molts d'ells retornen a la UE, més de 600. Es parla de "l'exèrcit invisible de l'EI".

"Como hemos señalado en distintas ocasiones, los voluntarios entrenados en Siria e Iraq u otros lugares y retornados a la UE, ya sean musulmanes de origen o conversos, son los que constituyen el gran desafío para la seguridad de la Unión Europea como se ha demostrado con los sucesos de París al ser uno de los autores un retornado de un campo de instrucción de Yemen. [...] Obviamente, la vigilancia sobre estas personas es todo lo intensa que permite la ley [...] España y el resto de países europeos bajo el punto de mira de la yihad" (La Vanguardia, 18/1/2015).

En canvi, El Periódico el dia 13 de gener difon unes imatges d'un centre de detenció sirian on es torturaven i executaven presoners. "Unas terribles imágenes de un centro de detención y tortura del régimen del dictador sirio Bashar al Asad [...] Recuerdan los campos de exterminio nazis". També informa que Al-Qaeda del Iemen reivindica l'atac a Charlie Hebdo.

7. ANÀLISI CRÍTIC DE LES NOTÍCIES I LES ENTREVISTES REALITZADES: SEMBLANCES I DIFERÈNCIES ENTRE EL PERIÓDICO DE CATALUNYA I LA VENGUARDIA RESPECTE LA COBERTURA DEL CONFLICTE SIRIÀ

La pregunta fonamental que pretén respondre aquest treball és saber quines han sigut les diferències fonamentals entre els dos grans diaris editats a Catalunya respecte la cobertura del conflicte siríà.

Primerament cal recalcar que, després d'analitzar cronològicament totes les notícies publicades per El Periódico de Catalunya i La Vanguardia relacionades amb el conflicte siríà, es fa evident que a partir d'un cert punt la guerra civil queda relegada a un segon pla i es prioritzen les notícies sobre l'auge d'Estat Islàmic. No és un canvi que es produeixi un dia per l'altre, sinó que s'observa com a partir de la tardor de 2013 els dos mitjans inicien un procés de canvi de focus informatiu. El que sí que es fa notable és que el procés de canvi de focus informatiu de El Periódico de Catalunya és molt més progressiu que el de La Vanguardia, que és molt més sobtat.

Félix Flores de La Vanguardia comenta que hi han hagut dos factors principals que han comportat aquest fet. Per una banda, admet que els periodistes s'han deixat arrossegar per la moda mediàtica, escudant-se en el fet de que el públic ja no exigeix notícies sobre aquesta guerra. Argument que també admet Marc Marginedas de El Periódico de Catalunya afirmant que "hi ha hagut cert cansament de la guerra, per part dels lectors". L'altre factor que assenyalava és que els mitjans de comunicació ja no permeten deixar que periodistes entrin a les files rebels sirians per cobrir el conflicte. És a dir, segons Félix Flores, a partir de les primeres execucions públiques de periodistes "els mitjans anglosaxons es posen d'acord i decideixen no enviar-hi més gent" perquè no poden enviar els seus treballadors a la mort i "per un problema d'assegurances que costa molts diners". Poc després, assegura Flores, que molts periodistes i fotògrafs freelance decideixen anar a cobrir el conflicte pel seu compte, sense cap mena de seguretat. Això provoca que els preus per les cròniques baixin en picat i que els grans mitjans de comunicació decideixin no comprar informació a aquests periodistes perquè en el cas que els hi passi alguna cosa la responsabilitat cauria sobre el mitjà en qüestió, encara que el no fos un periodista en plantilla. En canvi, Marc Marginedas de El Periódico de Catalunya, assegura que s'han aturat els fluxos d'informació que provenen del bàndol rebel perquè "no hi ha pràcticament ningú que estigui disposat a anar-hi perquè és una zona molt perillosa".

Davant d'aquesta situació els mitjans d'informació tenen poques fonts fiables d'on extreure informació. Félix Flores comenta la gravetat d'una situació en que pràcticament només reben informació de l'Observatori Siri de Drets Humans, que té la seva seu a Londres, i que a la vegada extreu la informació d'activistes sobre el terreny i de Twitter. L'altre cantó d'on també extreu la informació La Vanguardia és de fonts iranians i russes, però que en general tenen poca fiabilitat. Marc Marginedas coincideix en que "hi ha una desproporció gegant entre els fluxos d'informació que provenen de Damasc i els que provenen del bàndol rebel", ja que d'aquest últim només coneixen els fets a través d'activistes ciutadans que informen sense suficients criteris de qualitat periodística.

Aquest és un dels motius pels quals El Periódico de Catalunya es diferencia de La Vanguardia, i és que, Marc Marginedas creu que les informacions que provenen de Damasc, és a dir, que passen el control del “règim policial” de Bashar Al Asad, són fal·laces i demagògues, ja que no relaten realment el que està succeint dins del país. No existeix un relat que expliqui realment com les forces del règim sirianès estan aixafant la oposició siriana moderada.

Fins i tot, Marc Marginedas va més enllà. Assegura que existeix una complicitat *de facto* entre el règim sirianès i l'Estat Islàmic. Explica que, i aquesta és una tesi que també manté el periodista freelance Ricard García Vilanova, durant l'inici de les manifestacions pacífiques a Síria, el règim va alliberar una sèrie de presoners islamistes extremistes i antics gihadistes, deixant que pervertissin la revolució democràtica i ho convertissin en una guerra per la Jihad. És per això que l'Estat Islàmic ha deixat lliures la capital, Damasc, i totes les zones de la costa del país. Marginedas assegura que aquest és un mètode inventat pel KGB que molts dirigents del partit Baas han adoptat alhora de sufocar una revolta: deixar que l'extremisme del país prostitueixi una revolució amb proclames simples i jugant amb la frustració dels més pobres. Així, el líder del país, s'erigeix com l'únic possible salvador de la pàtria. D'aquesta manera la resta de potències mundials s'acaben posicionant a favor seu.

Observant precedents, com la cobertura de la guerra d'Algèria dels anys 90, i tal com esmento a l'inici del treball, s'observa com els mitjans d'informació escrits sovint es posicionen a favor de revolucions que acaben convertint-se en cruentes guerres civils i sectàries en una zona del planeta, sobretot a les del món musulmà. Félix Flores ho té molt clar i reconeix que els tant els mitjans d'informació com els governs dels països implicats, directament o indirecta, llegien els successos del conflicte sirianès dins del context de les primaveres àrabs i del precedent de la guerra de Líbia. “Això ha resultat ser un error” perquè s'ha convertit en una guerra sectària en que han aparegut uns actors que ningú havia tingut en compte: “Estat Islàmic ens ha explotat davant dels nassos a tots!”.

Això ho va comentar Javier Solana a un article a la Vanguardia Dossier: “Nos equivocaremos si analizamos la guerra en Siria como un conflicto estrictamente nacional” (Solana, 2014).

Des de El Periódico de Catalunya asseguren que tot i els successos actuals, ells des de l'inici fins ara han donat sempre suport a l'oposició siriana moderada, perquè “som conscients que els crims de guerra per part del règim han sigut altíssims”. Per tant, des d'aquest mitjà informatiu creuen que encara avui existeix una oposició siriana moderada, formada per desertors de l'exèrcit sirianès, desvinculada de l'extremisme islàmic. Assegura que encara duren les guerres entre el Front Al-Nusra i l'ESL, és a dir, els grups opositors al règim de Bashar Al Asad.

Amb el que si semblen coincidir els dos grans diaris editats a Catalunya respecte el conflicte sirianès és amb els punts d'inflexió que han causat que una guerra civil esdevingui una guerra regional. Tant Marc Marginedas de El Periódico de Catalunya com Félix Flores de La Vanguardia asseguren que durant l'estiu i tardor del 2013 es produeix el fet principal que marcarà el canvi de rumb de guerra. El més curiós de tot és que el que provocarà l'auge dels grups extremistes en el conflicte sirianès serà una potència situada a l'altre extrem del globus terraqüi. Barack Obama, el president dels Estats Units, havia assegurat que intervindria militarment a Síria a favor dels rebels si es demostrava que el règim de Al Asad utilitzava armes químiques:

“Obama adverteix que intervindrà si Assad mobilitza les seves armes químiques” (El Periódico de Catalunya, 21/08/2012).

Però el temor d’Estats Units en veure l’auge de grups extremistes a les files rebels va provocar que reculessin:

“Uno de los motivos para las reticencias de Obama a implicarse en la guerra civil siria es la presencia entre los rebeldes de elementos afines a Al-Qaeda” (La Vanguardia, 15/06/2013).

I finalment va quedar clar que no hi hauria intervenció militar a Síria, tal com s’havia fet a Líbia uns mesos abans. El fet de que Obama establís unes línies vermelles que finalment no respectes va causar molta frustració a les files dels rebels sirians, que esperaven una intervenció de la OTAN, igual que hi havia hagut a Líbia i que va ajudar derrotar a Gaddafi.

També ho concep així el periodista i fotògraf freelance Ricard García Vilanova afirmant que “el fet que la Comunitat Internacional ni la Lliga Àrab intervinguessin militarment a Síria per derrotar el règim va generar tal sentiment de decepció i frustració que va facilitar la introducció d’elements extremistes a les files rebels, ja que eren els únics que disposaven de suficient armament i podien representar una oposició real a Bashar Al Asad”.

El raonament nord-americà queda molt clar a l’entrevista que va realitzar el setmanari Der Spiegel a Henry Kissinger, l’actual ministre d’Afers Exteriors dels Estats Units i Premi Nobel de la Pau, i que va publicar la revista El Temps el desembre de 2014. Kissinger planteja el conflicte des d’un punt de vista fred i distant: “No crec que s’hagi d’entendre la crisi de Síria com la d’un dictador contra la població indefensa, ni tampoc crec que s’instauri la democràcia quan acabi la violència. [...] Quasi sempre he estat partidari d’una política exterior activa, però cal saber contra què ens enfrontem. Fan falta socis de confiança i, en aquest conflicte, no n’hi han [...] per tant, estic en contra d’una intervenció que no sabem on ens portaria”. Tot i així, reconeix que “fou un error dir des del començament que Al-Assad se n’havia d’anar [...] penso que els europeus i el govern d’EUA haurien d’haver-se assegut i haver traçat una estratègia conjunta amb els russos”.

En canvi, pel que fa al punt d’inflexió que representa el canvi del focus informatiu no sembla que la posició dels dos diaris sigui la mateixa. Per una banda, Félix Flores de La Vanguardia assegura que el punt d’inflexió que marca el transcurs de la cobertura del conflicte sirianès de Al Asad a l’Estat Islàmic són els segrestos de periodistes i els primers vídeos de decapitacions d’Estat Islàmic i el Front Al-Nusra. Això provoca que els mitjans de comunicació facin un pas enrere i prenguin distància amb la guerra. En veure que els mitjans d’informació anglosaxons decideixen no enviar gent a territori rebel (ho difon en un comunicat l’agència Reuters) molts altres grups informatius segueixen el mateix camí.

Marc Marginedas de El Periódico ho veu diferent. Creu que el cansament per part dels lectors de la guerra siriana va arribar molt abans dels primers segrestos. Ell deu el canvi de focus informatiu a les modes mediàtiques per les que es mou el públic i al fet de no disposar de periodistes a les zones rebels. Per això el dia a dia de la guerra ha desaparegut. Des de Damasc s’obté una percepció de la guerra de la qual ell està en total desacord, ja que no representa la realitat dels civils que viuen dins de les zones rebels.

El canvi de focus, segons Marginedas, depèn de la importància o rellevància que cada mitjà li atorgui a Estat Islàmic. Segons ell l’EI és important perquè representa una font de captació

important. És a dir, com a amenaça militar sobre el terreny no és tant perillós, ja que són unes desenes de milers de combatents i disposen d'armament poc sofisticat. Quan realment existeixi una voluntat pro-activa per eradicar l'Estat Islàmic del territori serà relativament fàcil per potències militarment superiors com Estats Units o Turquia.

El problema, segons Félix Flores, és que l'EI està dominant el discurs. És a dir, creu que el focus de la notícia ha canviat perquè ha sigut necessari, els esdeveniments ho han demanat. L'aparició de Estat Islàmic ha obligat a relegar les massacres de l'exèrcit de Al Asad contra població civil a segon i tercer pla. El fet de que Estat Islàmic estigui dominant el discurs, amb comunicats, fotografies i vídeos de decapitacions, el focus d'interès de la gent també ha canviat. Tot el que té a veure amb Estat Islàmic té molt de públic, tot i que reconeix que obviar la silenciosa guerra que lliura el president de Síria contra la seva població és molt greu.

Tant Marginedas com Flores reconeixen que els atemptats de París el gener del 2015 han accentuat aquest canvi de focus informatiu i ha acabat de centrar la total atenció mediàtica del conflicte. Tal com comentava Flores, "això fa que la màxima preocupació de la gent esdevingui com dintre acabarem amb Estat Islàmic". També ho deuen a que existeix més islamofòbia de la que aparentment existeix dins del que anomenem *Occident*.

Finalment, crec que cal destacar un fet significatiu que mostra una gran diferència entre els dos diaris. Durant el mes de gener de 2015, El Periódico de Catalunya ha seguit denunciant enèrgicament, publicació de fotografies d'un centre de detenció del règim i notícies dels crims de guerra del dictador Al Asad. Tot i que es fa evident que Estat Islàmic s'ha passat per davant en la importància mediàtica d'ambdós diaris. La Vanguardia, per la seva banda, des dels segrestos de periodistes i amb l'accentuació després dels atemptats a París, no ha desvinculat les notícies de Estat Islàmic de les notícies sobre els crims de guerra de Bashar Al Asad. És a dir, es vinculen les accions dutes a terme per la oposició moderada amb les dels grups extremistes, obviant la repressió de l'exèrcit sirí a diverses zones del país.

Podríem dir que La Vanguardia ha seguit la línia del que diu Carlos Echeverría:

"El EILL constituye la amenaza más importante para el régimen sirio, superando con creces a otros grupos yihadistas (Frente Al Nusra y otros como los agrupados hoy en el Frente Islámico, aunque ninguno de ellos debería ser despreciado) y arrinconando a esa oposición político-militar que importantes actores de la Sociedad internacional llevan años tratando de fortalecer, con el ELS⁹ a la cabeza. Es tal el peso adquirido por el EILL que, en el momento de culminar este análisis, preocupa más su proyección en Irak que sus años de sangriento activismo en Siria" (Echeverría, 2014).

---

⁹ Es refereix a l'ESL, Exèrcit Lliure de Síria.

8. CONCLUSIONS

El conflicte sirianès és un conflicte lluny d'acabar-se. Tal com diu Ricard García Vilanova "la guerra siriana ja no és la guerra siriana, perquè actualment ja involucra a tants actors diferents i tants països, que ha esdevingut una guerra regional".

És un conflicte que s'inicia en el context de les primaveres àrabs, uns mesos convulsos entre els anys 2010 i 2011 en molts dels països àrabs governats per dictadors o monarquies on no existia la plena democràcia. La gent va sortir al carrer a reclamar els seus drets i més llibertat. En alguns països ja s'han celebrat les primeres eleccions democràtiques com Tunísia, bressol de la primavera àrab, a d'altres els mandataris han hagut de renunciar a privilegis per calmar els ànims d'una població empobrida però molt activa a les xarxes socials. I finalment, en alguns països ha esdevingut la catàstrofe, com en el cas de Síria. On el mandatari es negava de forma absoluta a renunciar al poder i inicià una guerra civil contra la oposició. I aquest conflicte en un inici nacional ha esdevingut un trampolí per a faccions extremistes, algunes menys i d'altres més properes a Al-Qaeda, que no només representen un perill per la població de la zona sinó que ha posat contra les cordes la seguretat nacional dels països occidentals. És en aquest punt on els mitjans d'informació prenen realment consciència de la gravetat de la situació.

A Catalunya, els dos principals diaris per nombre de lectors que representen, en termes molt generals, l'esquerra i la dreta de la opinió pública han mantingut en alguns moments postures diferenciades respecte a la cobertura del conflicte sirianès.

Es pot dir que tant El Periódico de Catalunya com La Vanguardia donava suport a la revolució democràtica siriana fins a l'esclat de la guerra civil. També llavors se simpatitzava, amb la oposició siriana formada per desertors de l'exèrcit de Bashar al Asad, i anomenada Exèrcit Lliure de Síria. Tothom era molt conscient de les atrocitats que el règim sirianès havia comès sobre la població civil: bombardejos aeris a hospitals, escoles i barris residencials, barrils explosius, l'ús d'armes químiques i tortura dels presoners.

Però quan les files de la oposició rebel s'hi van començar a afegir extremistes sunnites La Vanguardia no va obviar-ho en cap moment. Ja des del mateix 2011 La Vanguardia ja havia alertat que rebels extremistes s'havien afegit a les files de l'ESL. Però a finals del 2012 hi va haver un dels segrestos més mediàtics de la cobertura siriana, el del periodista estatunidenc James Foley. Posteriorment van ser els segrestos dels periodistes espanyols Marc Marginedas (de El Periódico de Catalunya), Ricard García Vilanova i Javier Espinosa (de El Mundo). Segons el periodista de La Vanguardia Félix Flores, aquest fou el moment en que Estat Islàmic va cobrar realment importància i va relegar la repressió de civils de l'exèrcit de Bashar Al Asad a segon pla, i només n'apareixerien informacions quan hi haguessin pics de violència molt forts. Marc Marginedas reconeix que la guerra siriana va deixar d'interessar al públic molt abans que s'iniciessin els segrestos de periodistes. Ell creu que Estat Islàmic ha passat davant mediàticament de la guerra siriana perquè representa una font molt important de captació de combatents occidentals, però que no hauria de ser així.

El fet que La Vanguardia hagi abandonat quasi del tot la cobertura del conflicte sirianès, és a dir, la repressió de Bashar al Asad sobre la seva pròpia població, ajuda a que ja no s'identifiqui com a un "dolent" sinó com a un "aliat" per combatre Estat Islàmic. El Periódico de Catalunya ha volgut evitar sempre aquesta possible lectura i periòdicament s'han anat publicant notícies

sobre la crueltat del règim sirian, tot i que s'ha d'admetre que Estat Islàmic ha dominat l'agenda informativa d'ambdós diaris des de la publicació dels primers vídeos i fotografies d'execucions sumàries. El fet de la impossibilitat d'enviar corresponents amb les milícies del bàndol rebel, ja sigui per acords entre agències d'informació o per la perillositat de la zona, ha provocat que el conflicte sirian es convertís en una guerra secreta i molt difícil de cobrir, on no es poden contrastar les informacions contradictòries que arriben ni la veracitat d'algunes imatges.

A l'inici del treball formulo la pregunta que pretén respondre la hipòtesi: podria ser cert que un cop el conflicte sirian ha representat un perill per a la seguretat nacional de les potències occidentals, s'ha canviat el focus informatiu? Marc Marginedas responia "hem vist com el focus de la notícia ha canviat totalment" i Félix Flores comentava "es como si hubiéramos perdido un poco el foco". I vist l'anàlisi cronològic de les notícies on a partir de l'inici dels segrestos i execucions de periodistes, en el cas de La Vanguardia, i en el cas de El Periódico de Catalunya també, però amb una voluntat pro-activa a no abandonar la crítica constant al president de Síria Bashar Al Asad, es veu com entre finals de 2013 i principis de 2014 es canvia al focus de la notícia. Per tant, la resposta a la pregunta és: Sí, en el moment en que la guerra ha representat un perill per els països occidentals, Bashar Al Asad ha perdut importància en els dos mitjans d'informació escrita catalans, per agafar el relleu les informacions sobre la perillositat d'Estat Islàmic, per a la població d'Orient Proper però sobretot perquè ha esdevingut un perill a escala mundial. Per dos motius: perquè representa una font importantíssima de captació en els països occidentals i per la por als "llops solitaris" i cèl·lules organitzades capaces d'atemptar en territori Europeu o Americà.

Un cop afirmada la hipòtesi inicial, cal respondre les preguntes clau que ajuden entendre aquest canvi. Per què s'ha abandonat o deixat en segon pla la guerra de Síria? Aquí hi han hagut punts de vista diferents. Ricard García Vilanova i Félix Flores creuen que és el conflicte que ha degenerat a un conflicte regional, que la guerra de Síria com a tal ja no existeix. Tal com comenta Aaron Y. Zelin "la primera prueba de que la revuelta popular contra el régimen de El Asad se convertiría en un batalla sectaria regional fue en el verano de 2011 cuando los combatientes yihadistas suníes se implicaron en el conflicto". Encara que segons Flores ningú s'esperava que l'entrada en joc de Estat Islàmic canviaria les regles d'una forma tant espectacular. Afirmava que "en esto hay unidad de criterio: Estado Islámico nos ha estallado en las narices a todos".

Marc Marginedas creu que la guerra siriana o el conflicte entre Bashar Al Asad i els rebels és un tema que ja ha deixat d'interessar. Però que va deixar d'interessar abans de l'aparició d'Estat Islàmic i abans dels segrestos de periodistes. Ho deu a que "el públic es mou per modes mediàtiques i Síria havia deixat de ser moda mediàtica".

Amb el que si que coincideixen Félix Flores i Marc Marginedas és en que la guerra de Síria s'ha convertit en un conflicte impossible de cobrir. És massa perillós accedir a la zona i la objectivitat ha desaparegut, perquè els fluxos d'informació que provenen del bàndol rebel o de Damasc no solen ser fiables. En el primer cas perquè les informacions que arriben solen ser d'activistes que no mantenen uns criteris de qualitat periodística, i en el segon, perquè Síria actualment es tracta d'un estat policial en el que s'amaguen certes informacions i "la gent té molta por a parlar", afirmava Marginedas.

Segons Marginedas, El Periódico de Catalunya manté la posició de defensar la oposició siriana moderada i destacar els crims contra la humanitat del govern sirianès. Tot i que Estat Islàmic ha passat per davant com a fets destacables, han seguit atorgant importància i destacant com a notícia la repressió de l'exèrcit sirianès contra civils innocents i les tortures policials a les presons del règim. Fins i tot, després de l'atemptat a Charlie Hebdo.

Pel que fa a La Vanguardia les notícies sobre Estat Islàmic han dominat el discurs del conflicte sirianès. S'ha centrat focus mediàtic en l'expansió d'Estat Islàmic sobre territori sirianès, iraqüès i kurd i s'ha alertat sobre les ramificacions de grups extremistes, sobretot a Catalunya.

Finalment, els tant Marc Marginedas com Félix Flores coincideixen en que existeix més islamofòbia de la que sembla. L'aparició d'Estat Islàmic no fa cap favor a les comunitats musulmanes d'arreu del món i concretament a les de Catalunya. Un dels principals problemes rau en que no s'ha explicat suficientment bé el rebuig a l'extremisme violent de les comunitats musulmanes. I, evidentment, això no ajuda a que la societat en general mirem amb bons ulls la religió islàmica. Creuen, i Félix Flores n'assumeix una part de responsabilitat com a periodista, que s'hauria de sonar més cobertura mediàtica al rebuig que produeix als musulmans l'auge d'Estat Islàmic. Potser això faria que la gent entengués millor els matisos i s'interessés més per un conflicte que, encara que està lluny geogràficament, ens toca molt de prop.

9. MEMÒRIA

Vaig escollir aquest tema el mes de novembre de 2014, després de la primera tutoria amb l'Albert Soler. Jo havia proposat parlar sobre els corresponsals de guerra catalans en els conflictes africans. Però un cop ell em va proposar tractar el tema de Síria vaig trigar poc a cedir. Havia estat seguint el tema des de l'inici de les primaveres àrabs. Indubtablement era un tema que m'interessava.

Primerament vaig pensar que seria interessant parlar sobre la visió que tenim els catalans sobre l'islamisme radical creixent i l'aparició de l'Estat Islàmic amb la seva voluntat d'instaurar un califat¹⁰.

Primerament volia fer una valoració de com s'havia tractat el conflicte siríà respecte la guerra d'Algèria dels anys 90. Fins i tot, en cert moment vaig voler enfocar el treball analitzant totes les reaccions de El Periódico de Catalunya i La Vanguardia pel que fa a totes les notícies dels moments més convulsos del món àrab. Volia parlar de la revolució islàmica d'Iran del 1979, de la guerra del Yom Kippur, de la invasió soviètica d'Afganistan, del conflicte latent entre Israel i Palestina, la guerra civil algeriana dels anys 90, les reaccions als atemptats de l'11S i l'11M fins arribar a les primaveres àrabs.

A mesura que anava avançant el treball m'anava adonant que la comparació del tractament mediàtic entre ambdós conflictes era molts complicat, feixuc i probablement no em duria pel camí que volia. Va ser llavors quan vaig pretendre centrar-me més en les diferències amb que El Periódico de Catalunya i La Vanguardia tractaven el conflicte siríà. Va ser una sorpresa veure que ja no es parlava d'un conflicte que havia estat seguint des de l'inici, i vaig decidir enfocar la meua hipòtesi cap aquesta direcció.

Però val a dir que, el fet de buscar notícies sobre la guerra algeriana em va fer fixar que alguns mitjans d'informació i premsa escrita, quan ha tractat notícies com l'islamisme creixent i la radicalització del fonamentalisme, han seguit més o menys un mateix patró.

Es comença els primers dies posicionant-se més o menys a favor del moviment popular o de la revolució. Sempre en contra del dictador o del tirà. A mesura que els esdeveniments es radicalitzen, apareixen els primers morts (siguin del bàndol que siguin) i els islamistes pretenen arribar al poder, i els mitjans, mica en mica, van canviant el seu discurs. Va apareixent poc a poc una pregunta entre les línies d'opinió i les notícies ("Voleu dir que no era millor quan governava el dictador?"), Amb això finalment es posiciona en contra dels islamistes (els homogeneïtzats) i, subtilment, s'acaba posicionant a favor del que en un inici criticava.

La tasca més feixuga va ser la recol·lecta de mostres. És a dir, accedir a totes les notícies d'ambdós diaris que tractaven el conflicte siríà i Estat Islàmic. Des del 2011 fins a principis del 2015. Posteriorment també fou feixuc ordenar els discursos, fins a adonar-me que poc a poc s'havia produït un canvi de focus informatiu.

---

¹⁰ Un califat que, de fet, ja està funcionant. Segons el periodista i reporter Medyan Dairieh, l'Estat Islàmic ja disposa de moneda pròpia, cossos policials, recaptació d'impostos, lleis i institucions jurídiques i polítiques.

Les entrevistes em van servir per entendre el perquè. Per què s'havia produït aquest canvi de focus? Aquesta part va ser la més gratificant per mi. Poder analitzar els motius que donaven uns i altres. Alguns coincidien i d'altres no.

Paral·lelament a aquest procés de recerca he estat llegint alguns llibres per informar-me més profundament sobre l'àmbit d'estudi: alguns m'han servit per entendre una mica la religió islàmica (Armstrong, 2007), (Esposito, 2006). D'altres per comprendre la tasca d'un reporter sobre el terreny en un conflicte bèl·lic (Marginedas, 2012), (Fisk, 2009). I fins i tot, algun altre, per veure les repercussions geogràfiques que tenen els moviments polítics de les altes esferes (Kaplan, 2013).

10. BIBLIOGRAFIA I FONTS CONSULTADES

Llibres:

- Armstrong, K. (2007). *Breu història de l'islam*. Barcelona: Edicions 62.
- D. Kaplan, R. (2013). *La venganza de la geografía. Como los mapas condicionan el destino de las naciones*. Barcelona: RBA.
- Fisk, R. (2009). *La era del guerrero*. Barcelona: Destino.
- L. Esposito, J. (2006). *Islam. Pasado y presente de las comunidades musulmanes*. Barcelona: Paidós.
- Marginedas, M. (2012). *Periodismo en el campo de batalla. Quince años tres el rastro de la yihad*. Barcelona: RBA.

Articles de revistes:

- Corn, Georges. (2014). El atlas de las utopías, *Le Monde-LaVie*, 96.
- Follath, Erich & von Mittelstaedt, Juliane. (2014). Entrevista a Henry Kissinger. *El Temps*. Núm. 1590, 33-34.
- Payeras, Miquel (2015). El mal alimenta el mal. *El Temps*. Núm. 1596, 10.
- Roy, Olivier. (2004). El atlas de las religiones. *Le Monde-LaVie*, 92,93.
- Solana, Javier. (2014). Siria y el panorama geopolítico regional. *Vanguardia Dossier*. Núm. 52, 13.
- Y. Zelin, A. (2014). Los yihadistas globales. *Vanguardia Dossier*. Núm. 52, 28.

Notícies i articles de diaris:

- El Cairo. (dpa), (2011, 17 de gener) Un egipcio se quema a lo bonzo frente al parlamento. *[online] La Vanguardia*.
- Europa Press. (2011, 1 d'agost). La OTAN dice que no se dan las condiciones para una intervención militar en Siria. *[online] La Vanguardia*.
- Agencia EFE, (2011, 15 d'agost). Asad sigue matando en Latkia y manda los tanques a Homs. *[online] La Vanguardia*.
- Europa Press, (2011, 18 d'agost). Obama dice a Asad que "ha llegado el momento de renunciar". *[online] La Vanguardia*.
- EFE, (2011, 29 de setembre). La represión en Siria se extiende a las escuelas. *[online] La Vanguardia*.
- EFE, (2011, 28 d'octubre). Nuevo viernes de protestes en Siria: más de 20 muertos. *[online] La Vanguardia*.
- Alcoverro, T. (2012, 5 de febrer). Rusia y China vetan la condena a Siria en el Consejo de Seguridad. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 10.
- Alcoverro, T. (2012, 28 de juny). Los rebeldes sirios atacan un canal de televisión cerca de Damasco. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 8.
- Meseguer, M. (2012, 9 de juliol). Entrevista a Jonathan Littell. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 6.
- EFE. (2012, 21 d'agost). Obama adverteix que intervindrà si Assad mobilitza les seves armes químiques. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Ginés, R. (2012, 18 de setembre). La apuesta de Turquía por un nuevo régimen sirio divide. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 6,7.

- Alcoverro, T. (2012, 18 d'octubre). Minifaldas, esquelas de 'mártires' del régimen, champán y búnkers en el Damasco fiel a El Asad. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 8,9.
- Alcoverro, T. (2012, 18 d'octubre). Entrevista a Miguel ángel Moratinos. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 8,9.
- Alcoverro, T. (2013, 22 de febrer). Damasco, vulnerable. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 3,4.
- Alcoverro, T. (2013, 16 de març). Dos años de calvario. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 12.
- Alcoverro, T. (2013, 16 de maig) La rivalidad de Arabia Saudí y Qatar marca a la dividida opinión siria. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 6.
- Washington (dpa). (2013, 15 de juny). Obama y Cameron siguen reticentes a armar a la oposición siria. *[online] La Vanguardia*.
- Bassets, M. (2013, 15 de juny). El avance del régimen fuerza la implicación de Obama en Siria. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 4.
- Aguirre, M. (2013, 27 de juliol). ¿Una conferencia sobre Siria?. *[online] La Vanguardia*.
- Agencias. (2013, 30 de juliol). Al Qaeda secuestra a un jesuita italiano en Siria. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Alba, A. (2013, 6 d'agost). Asma, la solidaria. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Agencias. (2013, 25 d'agost). Cameron y Obama prometen una contundente respuesta si Asad usó armas químicas. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- García Gascón, E. (2013, 27 d'agost). EEUU perfila una intervención en Siria sin la ONU. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Mir De Francia, R. (2013, 1 de setembre). Obama pasa la pelota al Congreso. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Vilanova, P. (2013, 1 d'octubre). Asad: las razones de su triunfo. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Alcoverro, T. (2013, 25 de setembre). La guerra en un oasis. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 6.
- Alcoverro, T. (2013, 29 de setembre). Lo que queda se Siria. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 12.
- Reporteros Sin Fronteras. (2013, 30 de desembre). ISIS, un temible depredador para la libertad de información en Irak y Siria. *[online] Reporteros Sin Fronteras*. Disponible a: <http://www.rsf-es.org/news/siria-irak-isis-temible-depredador-libertad-de-informacion-en-irak-y-siria/>
- Bassets, M. (2014, 7 de gener). EE.UU. afronta en Iraq el precio del repliegue de Oriente Medio. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 8.
- Redacción y agencias. (2014, 8 de gener). Los rebeldes sirios combaten a la milicia más radical. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 8.
- Flores, F. (2014, 1 de febrer). Termina sin avances la negociación de Ginebra sobre la paz en Siria. *[Hemeroteca] La Vanguardia*, pp. 6.
- EFE. (2014, 28 d'abril). Asad presenta candidatura a las elecciones presidenciales sirias. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Alba, A. (2014, 6 de juny). Los comicios sirios consagran el poder de Asad en plena guerra. *[online] El Periódico de Catalunya*.
- Alba, A. (2014, 18 de juny). La ofensiva yihadista se planta a 60km de Bagdad. *[online] El Periódico de Catalunya*.

- Mir De Francia, R. (2014, 26 d'agost). Siria invita a Occidente a cooperar en la lucha contra el yihadismo. [online] *El Periódico de Catalunya*.
- Mir De Francia, R. (2014, 2014, 8 de novembre). Obama sondea a Irán para una posible colaboración contra el EI. [online] *El Periódico de Catalunya*.
- Agencias. (2014, 14 de novembre). El Estado Islámico sostiene con una grabación que su líder està vivo. [Hemeroteca] *La Vanguardia*, pp.8.
- Cymerman, H. (2015, 5 de gener). La descarga eléctrica de Oriente Medio. *La Vanguardia*, pp.6,7.
- Redacció secció internacional. (2015, 13 de gener). Nuevas imágenes muestran atrocidades de Bashar al Asad. [online] *El Periódico de Catalunya*.
- Martín de Pozuelo, E. (2015, 18 de gener). El Estado Islámico pide a los yihadistas que actúen en sus países. [online] *La Vanguardia*.

Recursos online:

- Dairieh, M. (2014). *The Islamic State*. [Video] Disponible a <https://news.vice.com/video/the-islamic-state-full-length>
- Echeverría Jesús, C. (2014). *Grupos terroristas operando en Siria*. Documento de Investigación del Instituto Español de Estudios Estratégicos (IEEE). [en línia] Documento de investigación núm. 04/2014 [Consultat l'abril de 2015 a]: http://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_investig/2014/DIEEEINV04-2014 GruposTerroristasOperandoSiria CEcheverria.pdf
- Prisa (2014). *Datos EGM. 2ª ola 2014. Abril-mayo*. [Consultat el gener de 2015 a]: <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>

11. ANNEXOS

Als annexos he afegit les transcripcions entrevistes realitzades a Marc Marginedas, Félix Flores i Ricard García Vilanova per a la realització d'aquest treball.

ENTREVISTA A MARC MARGINEDAS (Seu de El Periódico de Catalunya, 25 de febrer de 2015)

1. Al final del teu llibre hi ha un capítol que es titula “La guerra decisiva es lliura a Síria”. Més de dos anys després d’escriure’l, continua sent així?

Sí, està claríssim. El títol crec que encara és vàlid dos anys després d’haver-se escrit el llibre. Per un raó molt senzilla: el conflicte sirianà no és un conflicte unidireccional, sinó que hi ha dos bàndols enfrontats entre si.

Un dels bàndols està compostat per diferents grups armats que també lluiten entre ells. A més a més és un conflicte en el qual importants països de la comunitat internacional recolzen a un o altre bàndol.

Aleshores què és el que passa? Que és un conflicte que té moltíssimes implicacions exteriors. S’hi juguen els interessos de molts països i de molts sectors, no només de fora de l’Orient Pròxim sinó dins d’ell.

Un exemple molt clar és el cas de Rússia.

Rússia recolza amb armes i logística el règim de Bashar Al Asad, perquè és un aliat i perquè té una base a la població costanera de Tartús, que és l’última base que li queda de l’època de la Unió Soviètica.

La revolució siriana és una revolució que s’ha gestat a Internet, el fet que aquesta revolució triomfés representaria un mal exemple per la oposició russa. A Rússia hi ha un moviment opositor important i Internet en aquests moments està donant accés a molta informació. Això fa que règims com els de Vladimir Putin se sentin una mica amenaçats.

Hi ha altres bàndols, com el de l’Aràbia Saudita i altres països del Golf que recolzen a milícies armades rebels, de caire més o menys islamista, per difondre la seva versió de la religió islàmica.

També hi ha el cas de l’Iran, que recolza el règim de Bashar Al Asad, ja que l’Iran vol tenir una continuïtat i vol que un país com Síria, que separa el Líban (un país amb una minoria xiïta molt important) i l’Iraq (un país controlat fonamentalment pels xiïtes) hi hagi una continuïtat territorial pro xiïta.

En aquests moments a Síria s’hi estan jugant molts interessos. Tenim molt clar que quan acabi aquesta guerra, les fronteres que vam conèixer de l’Orient Pròxim possiblement no siguin les mateixes. Per exemple els kurds estan jugant un paper important en la lluita contra l’Estat Islàmic. Evidentment quan arribi el seu moment, els kurds faran valdre el seu paper dins de la coalició contra l’Estat Islàmic, i veurem fins a quin punt exigeixen un estat propi dins de les fronteres sirianes o un estat propi independent.

Un amic meu va comparar la guerra siriana amb la guerra dels trenta anys. Són d’aquestes guerres llargues que faran canviar per complet la geopolítica i l’escenari i la regió d’on estan tenint lloc.

2. Etapes clau del conflicte? Com les han cobert la premsa generalista catalana? A nivell general, creus que s'està explicant bé el que hi passa?

Jo crec que sí. Crec que la guerra siriana és perillosa en primer lloc -i dic en primer lloc i amb molta diferència amb la resta- és perillosa per a la seva població. Tenim un país en el qual hi ha hagut entre 200.000 i 300.000 morts en un període de 4 anys, tenim 3 milions de persones refugiades més enllà de les seves fronteres, tenim 6 milions de persones que han hagut de marxar de les seves cases i estan vivint a altres llocs dins de les fronteres sirianes però lluny del lloc on es guanyaven la vida. Aleshores, la guerra siriana sobretot és perillosa per a la seva població. Aquest drama humanitari pràcticament no el veiem des de la Segona Guerra Mundial.

Ens podem imaginar per exemple la ciutat de Barcelona sense la meitat de la seva població. Aquesta és la sensació que tens per exemple quan travesses les zones controlades pels rebels. Travesses pobles, pobles i pobles que estan buits de gent. La gent no pot viure-hi per culpa dels bombardejos de l'aviació del règim de Bashar Al Asad, que és una de les grans avantatges estratègiques que té el règim: els bombardejos.

Amb això què passa? En aquests moments de tot això no se'n parla, sinó que només es parla de l'Estat Islàmic. Em referiré a un informe recent de la organització *Humans Rights Watch*. En aquest es diu que, tot i les execucions sumàries i els abusos de l'EI a les zones que controla, no es pot comparar amb les víctimes que han causat els bombardejos de l'aviació del règim sirianès contra les zones controlades pels rebels. Parlem d'hospitals com a objectius deliberats de l'aviació. Per donar un missatge a la gent que hi treballa. Arrisquen la vida de forma continuada en els seus llocs de treball. Estem parlant de bombardejos deliberats contra la població civil que viu en les zones controlades pels rebels, independentment de quina sigui la ideologia de la facció que controla aquell territori, per donar un missatge: qualsevol persona que visqui en zones controlades pels rebels arrisca la vida si no empenen el camí de l'exili.

Aleshores, la gent que hem cobert la guerra siriana des dels seus orígens i des de la part que ha rebut més violència, que és la part controlada per les milícies rebels, estiguem molt decebuts per veure com el focus de la notícia ha canviat totalment.

Evidentment que l'EI és una font de perill, ja que és una font important de captació de gent. Però estem parlant de desenes de milers de combatents, estem parlant de gent amb armes molt poc sofisticades. La gent que coneix bé l'EI tenen la percepció que el dia que Turquia digui que l'EI s'ha acabat, s'ha acabat de veritat. És a dir, no hi haurà cap possibilitat de que l'EI pugui organitzar una oposició eficaç a un dels exèrcits més importants del món, com és l'exèrcit turc. Aleshores és molt decebedor veure que una tragèdia humanitària com la siriana, en la qual s'hi han vist coses que no hem vist des de la Segona Guerra Mundial. Estic parlant de bombardejos amb armes químiques contra població civil, estem parlant de bombardejos amb fòsfor contra escoles amb nens. Un lloc on els crims contra la humanitat tenen aquesta dimensió, no està rebent l'atenció mediàtica necessària.

Fa poc un amic meu em deia que el règim sirianès parlava amb els termes de "solució final" de les zones controlades per l'oposició moderada. A més a més se sap que a les zones controlades per l'EI el règim pràcticament ha acordat un pacte de no agressió.

El conflicte de Síria, com també devia ser el cas durant la guerra civil espanyola, depenent des de quin bàndol cobreixes el conflicte es tindrà una percepció molt diferent. La gent que ha anat a Damasc té una percepció de la guerra que jo no

comparteix per res. La gent que hem estat cobrint el conflicte des del començament tenim clar que el nivell de crims de guerra és absolutament esgarriós. A més a més, també tenim molt clar que els segrestos de periodistes han ajudat a que en aquests moments hi hagi una desproporció entre els fluxos d'informació que procedeixen de les zones controlades pels rebels. Hi ha molt poca gent que estigui disposada a anar-hi perquè és molt complicat i molt perillós.

I et donaré un exemple, deu fer cosa d'un any: dos teletips. Un d'ells estava datat a Beirut, que donava un petit paràgraf d'una informació que parlava de dotzenes de morts per un bombardeig amb barrils, que és el tipus d'armes que en aquests moments està fent servir més l'exèrcit de Bashar Al Asad, contra un barri d'Alep. La persona que havia escrit aquesta informació evidentment tenia informació provinent d'activistes sobre el terreny, no tenia cap capacitat de donar la dada exacte de morts. En canvi aquell mateix dia, la mateix agència d'informació (que era l'agència Reuters), en un teletip molt més llarg datat a Damasc, publicava una entrevista amb el ministre de turisme del règim sirí. Aquest deia que les coses no estaven tant malament i convidava els capitals estrangers a invertir en el sector turístic sirí. Evident el sector turístic a les zones controlades pel règim.

Aleshores, en aquests moments el problema és el següent. Així com al principi de la guerra era possible tenir una cobertura objectiva de la guerra, en aquests moments la cobertura objectiva no és possible, perquè els fluxos d'informació només procedeixen de les zones controlades pel règim, on no hi ha problemes de seguretat i on la gent, al ser un estat policial, té molts problemes a l'hora de parlar.

Un altre problema afegit de la guerra siriana i de la seva cobertura informativa és que, a diferència d'altres conflictes, en aquest cas no podem cobrir tots dos bàndols a la mateix vegada i es fa molt difícil comparar.

La gent que hem anat a cobrir la guerra en les zones controlades pels rebels sabem perfectament que si anem a la zona controlada pel règim ens pot passar qualsevol cosa, inclús desaparèixer. Aleshores això fa que poder tenir una percepció global del conflicte sigui molt complicat.

Però insisteixo, i em remeto al que ha dit la ONG *Humans Rights Watch*, inclús amb tots els abusos que ha comès l'Ei durant la seva aparició i la seva consolidació no hi ha cap comparació possible amb les víctimes civils que han causat els bombardejos del règim de Bashar Al Asad.

3. Canvi de focus informatiu un cop es posa en perill la seguretat nacional dels països occidentals:

- i. Per què els mitjans de comunicació es posicionen ràpidament a favor de la revolució? (Tenint els precedents que tenim, Algèria...)
- ii. Es modifica el tipus de cobertura informativa? (al llarg del conflicte) (corresponsals, enviats especials, notícies d'agència...)
- iii. Es releguen a un segon pla certes informacions?

Jo no crec que això hagi canviat, almenys en el diari en el qual treballo.

Soc molt conscient com pensen la meua cap i el meu director, i l'aparició de l'Ei no ha fet canviar la seva percepció del règim sirí. De fet, fa mig any vam publicar un article d'opinió en que es deia que el "règim sirí és part del problema, no part de la solució". Aleshores estàvem dient que, inclús en aquestes circumstàncies, apagar el foc de l'Ei amb l'ajut del règim sirí era com intentar apagar un foc amb gasolina.

Evidentment ja no es parla tant de la situació a les zones rebels ni dels bombardejos del règim sirí. Principalment perquè hi ha un problema de seguretat molt important. I

com t'he dit abans, hi ha molt poc flux d'informació que prové de les zones controlades pels rebels. En aquests moments no hi ha pràcticament periodistes que puguin anar en aquestes zones. Hi ha un caos total. La poca informació que ens arriba és provinent d'activistes. És a dir, gent que en són part, que fan informació sense els criteris de qualitat d'un periodista.

Aleshores, és clar, per molt que tinguis clar com funcionen les coses, si un mitjà no té la capacitat d'enviar reporters sobre el terreny la cobertura informativa es veurà afectada.

En el nostre cas..., no se quin és el cas de La Vanguardia, crec que tenen una visió del conflicte molt diferent a la nostra, en particular el Tomàs Alcoverro. Nosaltres tenim molt clar que el règim siria no és innocent pel que fa el sorgiment de l'Ei. Hi ha una sèrie de factors que el recolzen i que han provocat que tingui aquesta importància. I un d'aquests factors és precisament el règim siria.

L'any 2011 el règim siria es va trobar amb un moviment de contestació democràtica, en el qual no es parlava ni de *sharia* ni de religió. El mateix règim va alliberar centenars de presoners gihadistes de la presó de Sadnaia, amb l'objectiu de que segrestessin la revolució des del seu inici. A més, el règim siria ha bombardejat les zones controlades per grups rebels molt moderats i, en canvi, ha donat llum verda a l'expansió de l'Ei.

A Alep, durant la tardor del 2013, la vida era totalment impossible. Alep era una zona controlada per diferents milícies, incloses milícies moderades. Els bombardejos eren diaris, no hi havia pràcticament menjar i ni llum. En canvi a Raqqa –la capital de l'Ei– els dos primers mesos del 2014 hi havia llum, no hi havia bombardejos i semblava que la guerra no existís.

Són coses que fan pensar... La cosa funciona així: L'Ei i el règim siria són aliats circumstancials. Si ens hi fixem, l'Ei s'ha expandit pel nord-est de Síria i el nord de l'Iraq i ha deixat totalment lliures les zones controlades pel règim siria, que són la capital Damasc i la costa. Aleshores la cosa és clara, el propi règim siria ho accepta obertament: ells han deixat fer. Hi ha hagut una complicitat de facto.

I no només això, les zones de Deir al-Zor – a l'est del país i controlades per l'Ei –, són riques en petroli. Sabem que hi ha tractes entre el règim de Al Asad i l'Ei per enviar petroli a les zones costaneres. No són dues cares de la mateixa moneda però si que hi ha hagut una influència del règim siria en la consolidació de l'Ei.

El règim siria és un règim controlat pels serveis secrets, com per exemple el règim algerià. La guerra d'Algèria del 1992, mirat amb perspectiva històrica, es veu fins a quin punt el règim podia manipular els grups extremistes més violents. Aquests règims que estan controlats pels serveis secrets, són fills ideològics de la KGB. Són gent que s'han entrenat amb els seus mètodes. És a dir, quan es troben un moviment insurgent opten per infiltrar-s'hi i no per neutralitzar-lo, per tal de radicalitzar-ho i que la població civil i els actors exteriors canviïn la seva percepció. I això, en el cas d'Algèria, vint anys després és molt clar. És a dir, hi ha la sospita de que en el segrest i assassinat dels set monjos trapencs a Algèria, els serveis secrets algerians hi van tenir a quelcom a veure.

La meva percepció del que està passant a Síria és similar, però de dimensions molt més grans. I en aquest diari tot això ho tenim molt clar. La posició del diari és recolzar l'oposició siriana moderada. Clarament el bàndol que més ha exercit la violència ha sigut el del règim siria.

Bé, a diferència d'altres diaris El Periódico de Catalunya durant aquest mes de febrer de 2015 ha continuat publicant informacions sobre tortures i assassinats del règim de Al Asad...

Amb el règim siria a Espanya hi ha un problema. És a dir, hi ha una part de l'esquerra que sent una simpatia ideològica. En canvi, jo em considero una persona d'esquerres, però els mètodes que s'han empleat són...

A Al Asad se li hagi girat en contra el fet de radicalitzar premeditadament els rebels a l'inici d'una revolució pacífica?

No, no. A l'any 2012 nosaltres contàvem els dies que duraria l'Asad i el seu règim. Jo crec que aquesta estratègia l'hi ha anat molt bé. Estem al 2015 i ara s'està parlant de rehabilitar fins a cert punt el règim de Bashar Al Asad. Jo no crec que la comunitat internacional ho arribi a rehabilitar del tot, ja que el que vol és preservar l'estat siria perquè sap que la separació de l'estat implica un buit. Igual que a l'Iraq, això condemna un país al caos durant generacions, fins que no es crea una altra estructura d'estat que sigui capaç d'unir tot el país. Però jo no percebo que vulguin rehabilitar la figura de Al Asad. Potser la faran servir però no crec que...

Per tant la solució al conflicte passa per Al Asad?

No se quina és la solució al conflicte, perquè no soc cap estadista. Però la percepció és que el futur de Síria és amb l'estat siria reformat i no governat per un membre del clan de Al Asad. Ell sap que pot acabar davant d'un tribunal, per tant voldrà totes les garanties possibles. Però no crec que Al Asad digui en aquests moments: "jo si puc me'n vaig". És a dir, el recolzament que ha rebut de Rússia i de l'Iran és tant important que són aquests dos països els que diuen "tu et quedes o tu te'n vas". I és clar, en aquests moments Estats Units s'està obrin a l'Iran, aleshores això pot portar canvis.

El que si que veig es que la situació de bloqueig internacional que hi havia l'any 2013, on hi havia clarament uns bàndols recolzats pels seus padrins. I aquest padrins no estaven disposats a negociar. I amb tot això qui hi sortia perdent? El poble siria. La gent era la que patia en el seu propi territori que les potències occidentals haguessin decidit lluitar i dirimir les seves diferències i els seus interessos estratègics. En aquests moments la situació internacional ha anat canviant. L'aparició de l'EI ha fet que totes les parts del conflicte siria (Iran, Rússia, Estats Units) tinguin un enemic comú. I això afavoreix el sorgiment d'aliances, i desbloqueja la situació. En aquests moments sóc molt més optimista que l'any 2013.

4. Quins creus que són els punts o moments d'inflexió que marquen el rumb informatiu de la guerra de Síria (i del salvatge Al Asad) a parlar només de la perillositat de l'Estat Islàmic?

Crec que el punt fonamental d'inflexió va ser entre l'estiu i la tardor de 2013. Va ser quan el règim de Bashar Al Asad va fer servir armes químiques. El que diré ara no es pot provar, però crec que hi va haver una voluntat del règim de Bashar Al Asad i de part dels seus padrins de veure fins a quin punt estaven disposats els països occidentals a mantenir les seves línies vermelles. Hi ha gent que diu que aquest fet no només va ser idea de Bashar Al Asad, sinó que també hi va participar Putin, que volia veure fins a quin punt l'Obama estava disposat complir el que havia defensat. Crec que

aquest va ser el moment fonamental d'inflexió, ja que tot i haver fixat les línies vermelles, al final Obama no les va respectar tal i com estaven fixades.

Això va causar un gran sentiment de desafecció als militars que integraven les files rebels. Ho recordo, va ser poc abans de la meua captura, la gent i els comandants de les milícies rebel·les estaven molt decepcionats. Deien que Obama parlava molt però que no feia res. Hi havia gent que em deia que occident no intervenia perquè eren musulmans. Aleshores, va fer que moltíssima gent dins del moviment rebel s'apropés a aquells que si que els hi donaven recolzament sobre el terreny, que eren els grups gihadistes.

És durant el setembre i l'octubre de 2013 quan veiem una integració massiva de milícies, que fins a les hores estaven inscrites dins de l'ELS, cap a les files de l'EI. I això és el moment que fa que canviï la percepció dels actors del conflicte i va fer que la guerra arribés a l'estació en la que ha arribat ara.

I creus que això té a veure amb la manera de cobrir el conflicte? És a dir, si abans o després del punt d'inflexió s'opta més de notícies d'agència o de corresponents...

Crec que sobretot això depèn d'una cosa molt dolenta dins del que és la cobertura d'un conflicte: les modes mediàtiques. Síria durant un temps va ser una moda mediàtica molt potent. Però també hi va haver un cert cansament, el públic en general es mou per modes mediàtiques. Recordo el segon viatge que vaig fer a Síria l'hivern del 2013. Síria havia deixat de ser moda mediàtica, només era notícia quan hi havia fets puntuals, pics de violència molt forts. Per exemple quan apareixien els cadàvers de desenes de persones en el riu Alep. Però encara que expliquessis les històries més terribles, encara que tu haguessis vist en un mòbil com enterraven en vida un tio... Aquestes històries eren cada cop més difícil de cobrir.

En general la premsa catalana i la premsa espanyola, en comparació de la resta de països del nostre entorn com França o Itàlia, la secció de política nacional té molta més importància que les seccions de política internacional. Primer mira a Espanya o Catalunya i després mira als països del seu voltant. Un cop que apareix l'EI i es converteix en una amenaça interior, el focus de la notícia canvia totalment.

Ara bé, el cansament sobre el dia a dia de la guerra, va arribar molt abans del sorgiment de l'EI. És el cansament propi d'una opinió pública que veu Síria com un país llunyà, una guerra més del Pròxim Orient, zona on sempre hi han conflictes, musulmans que sempre estan lluitant entre ells mateixos, aquesta és la percepció que teníem.

Ara bé, aquesta percepció va canviar totalment quan va sorgir l'EI, perquè la gent va adonar-se que Síria està aquí al costat i que aquests nous gihadistes eren capaços de reclutar musulmans amb passaport espanyol.

5. Com afecta aquest canvi de focus informatiu en la opinió pública catalana? Quina percepció de l'islam es dona? (Què provoca que canviï la opinió pública? Per fer noves polítiques?)

Malauradament l'aparició de l'EI no ha fet gens per afavorir la comprensió de la religió islàmica. Una religió que el 99,9% dels seus practicants en condemnen obertament la violència de grups fanàtics. Jo conec a molts musulmans i no n'hi ha cap que no vegi amb fàstic a l'EI. Es consideren insultats quan veuen que la premsa parla de Estat Islàmic.

L'Estat Islàmic és l'estat que va fundar Mahoma després de la revelació, al segle VII d. C. Després de l'època de Mahoma representà un avenç en termes de democràcia i de drets humans en la història de l'ésser humà.

Que aquest període de l'edat d'or de l'islam sigui segrestat per un grup armat que viola sistemàticament els preceptes del respecte a altres religions contingut a l'Alcorà, per els musulmans és tot un insult. Crec que en general s'explica poc la condemna que suscita el Daesh entre els musulmans en general. Només fa que afavorir els estereotips que tenim a Europa sobre l'islam, per exemple que és una religió que s'expandeix mitjançant la violència.

Per exemple, la paraula gihad no vol dir Guerra Santa, sinó que vol dir "esforç": esforç per canviar els defectes de caràcter que te un mateix i esforç per defensar l'islam contra els enemics exteriors, una lluita sempre defensiva. En definitiva, no estem fent servir bé el llenguatge. No afavoreix la comprensió mútua.

Per què les coses millorin han d'empitjorar fins al màxim. Com diuen en anglès: "hit rock bottom". En aquests moments hem tocat fons, perquè això està fent que molts musulmans expressin en veu alta la seva condemna als grups extremistes que defensen la violència.

Ara m'acabo de llegir un teletip que diu que Aràbia Saudita, un país que té una visió de la religió molt conservadora, hi ha una trobada de líders religiosos musulmans que condemnin l'extremisme, es parla també de millorar l'ensenyament de l'islam en els països d'origen, etc. Aleshores, tot això està fent que hi hagi un canvi en el pensament de molts musulmans. També des de fora del món musulmà. Però són processos molt llargs, potser donaran els seus fruits al cap de deu anys.

Entrant més a casa nostra, ¿creus que aquesta falta de comprensió per part de l'opinió pública, pot servir a nivell del govern espanyol per posar a disposició la base de Morón a disposició dels EEUU per bombardejar l'Ei, sense pràcticament aixecar cap mena de polseguera?

Jo crec que qualsevol ús que es faci del territori espanyol pel que fa a les forces armades de fora, s'hauria de sotmetre a l'escrutini públic. En general aquest govern és poc comunicatiu, poc transparent i que amaga sota la raó de l'estat molts comportaments poc democràtics i molt poc transparents, dins d'una societat democràtica.

6. L'atemptat a Charlie Hebdo fa renéixer el fantasma de l'11S. La forma com es tracta la informació és similar a la mateixa esquizofrènia informativa post-11S? L'atemptat a Charlie Hebdo representa el final d'una etapa?

Bé, ha sigut un cobertura una mica exagerada, molt a l'americana. És a dir, hi havia molt espectacle, durant els dies que van estar perseguint els terroristes. Recordo a més a més, que quan estava davant la fàbrica on s'havien atrinxerat els dos germans Couachi, tenia la sensació que aquella cobertura era com quan es veu per una televisió americana un lladre escapant-se amb un cotxe robat. En general, tenia molt poc de periodístic perquè hi va haver molt poc espai per a la reflexió. Molt poc espai per estudiar l'origen dels germans que van cometre l'atemptat, la seva infantesa, com va ser, ...

Va haver-hi poca reflexió en el sentit que tothom de cop i volta es va posar aquesta frase de “Je Suis Charlie”. Bueno, potser cal pensar i reflexionar una mica quin és el paper que ha jugat Charlie Hebdo. Evidentment que condemnem la violència, entenem que la violència no és un mètode per respondre, però si que podem veure fins a quin punt certes portades de Charlie Hebdo han pogut ferir els sentiments d’una comunitat.

En recordo una que inclús em va ferir a mi, i jo no són ni musulmà ni soc religiós. Era una portada en la qual es veia un home protegint-se de les bales amb l’Alcorà a la mà i dient: “Le Coran c’est de la merde. Ça n’arrête pas les balles”. És a dir, “L’Alcorà és una merda perquè no aconsegueix aturar les bales”.

Jo que he anat a l’Orient Pròxim i que he conviscut amb musulmans, he vist la cura que tenen cada cop que ells agafen l’Alcorà, es renten les mans i segueixen un ritual que és molt més rígid que el d’un cristià agafant la Bíblia. Aleshores, dir que “le Coran c’est de la merde” és innecessàriament provocador i probablement, la persona que ha fet aquesta caricatura, no era capaç de veure l’abast de la seva ofensa.

Jo no sóc musulmà, però vaig entendre com un musulmà podria sentir-se veient això.

La cobertura sobre Charlie Hebdo, ha estat una cobertura molt d’estómac, molt de sentiments, però de molt poca reflexió. Una altra cosa que crec que no va quedar ben marcada a les cròniques sobre Charlie Hebdo va ser la manifestació republicana del diumenge, que no hi havien pràcticament musulmans. No per res, però hi havia un senyor que es diu Netanyahu que va decidir participar-hi, sabent que la seva presència és ofensiva per a molts musulmans que saben el que està passant als territoris ocupats.

Crec que ha estat una cobertura que representa una altra ocasió perduda per intentar restablir ponts de comunicació.

Creus que a partir d’això s’ha obert una nova etapa? Creus que pot tenir unes conseqüències dins de Síria mateix?

El conflicte de Síria és, en aquests moments, un conflicte en *stand by*. És tant intractable que Occident opta per contenir l’EI. Han impedit que prengui el control de Kobane, han impedit que a l’Iraq estiguin cada cop més en retirada, però cal dir que no és una estratègia proactiva.

Estratègia proactiva vol dir amb decisió, voler acabar amb el problema. Saben que enviar tropes sobre el terreny és molt complicat, perquè de seguida això seria percebut per un musulmà com una invasió del seu territori. I ja tenim l’experiència recent de l’Iraq.

Amb els atemptats de Charlie Hebdo, no crec que canviï l’actitud d’Europa i Estats Units. Occident està amb l’actitud de fer petits passos per contenir l’EI. És a dir, evitar que prengui més territori i que sigui una amenaça. Però la decisió d’eradicar-lo del tot no està presa. La Comunitat Internacional no ha arribat al punt de maduresa per fer una coalició realment unida. Per una gran coalició has de contar amb els suport dels països àrabs, que mica en mica ja s’hi estan afegint, per exemple Jordània després de la mort del pilot, Egipte, Aràbia Saudita, Qatar, etc. Però encara queda molt camí per donar una solució. És un problema que s’arrossegarà molt de temps. I no perquè no sigui tractable, perquè en realitat, l’EI compta amb desenes de milers de combatents i amb un armament molt limitat. Crec que és un conflicte que no està preparat per afrontar una fase final.

Tot i que ara soc molt més optimista. Torno a dir, l’aparició de l’EI ha provocat que tothom tingui un enemic comú a la zona, tant Aràbia Saudita, com Qatar, l’Iran, l’Iraq,

Jordània, Egipte, Estats Units, Rússia... Això és el que fa que es generin consensos. No oblidant però que és un conflicte de llarga durada, i l'EI està aquí per quedar-s'hi uns quants anys.

ENTREVISTA A FÉLIX FLORES (Seu de La Vanguardia, 10 d'abril de 2015)

1. Alguns periodistes parlen de la guerra de Síria com “la guerra definitiva”. Creus que és així? Serà una guerra que canviarà les fronteres de l'Orient Pròxim?

En principio no tendría que ser una guerra definitiva. Depende de como definamos “definitiva”, pero des de la aparición y el crecimiento extraordinario del Estado Islámico (a partir d'ara com a EI) tiene aspecto de ser mucho más que una guerra civil. Hace justamente dos días se cumplieron dos años del surgimiento “oficial” de EI y llevamos 4 años de guerra en Siria. En estos dos últimos años la guerra en Siria ha dado un cambio dramático. Sobre todo en el último año.

Cuatro años de guerra civil son bastantes años y desde luego no tiene aspecto de que vaya a ser corta, tiene aspecto de que va a durar más. Esta guerra se ha convertido en una nueva guerra en Irak, por lo tanto tenemos dos conflictos en dos países, que de hecho son el mismo conflicto.

Ahora se acaba de sumar Yemen, si observamos todo el contexto global. Por lo tanto, la guerra Siria está muy lejos de solucionarse de una forma u otra, únicamente en el contexto sirio.

Es a dir, creus que la guerra siriana s'ha expandit al altres països o que ha format sempre part d'un conflicte a nivell més global?

Son las dos cosas, ha ido complicándose. Lo que tenia que ser cuando los primeros meses, incluso el primer y el segundo año de la guerra siria, los periodistas tendíamos interpretarla bajo el prisma de la guerra Libia, que fue una guerra corta, sencilla, fácil de cubrir además... También bajo el contexto de las primaveras árabes. Es decir, comienza la revuelta en Siria un mes de marzo poco después de que comenzara la revuelta en Libia contra Gadafi, por lo tanto nos pasamos un tiempo observando la guerra en esos términos. Incluso, no solamente lo hacíamos los periodistas sino también creemos que lo estaban haciendo Estados Unidos y Rusia. Después, pensar en estos términos ha resultado ser un error, porque no es únicamente una guerra civil, es un conflicto que se ha ido convirtiendo con el tiempo en una guerra sectaria, que podemos entender bajo dos puntos de vista: como una guerra religiosa y sectaria, es decir, suníes contra chiíes. Es algo que estamos viendo ahora en Yemen también, estamos viéndolo en Irak. Y como una guerra entre Irán, Arabia Saudí y sus aliados, que casualmente coincide con el principio de la guerra religiosa.

2. Com les han cobert la premsa generalista catalana? A nivell general, creus que s'està explicant bé el que hi passa?

No, pero por una sencilla razón. Porque no podemos. De hecho, no puede prácticamente nadie, des de el inicio de los secuestros de periodistas, creo que fue un año y medio o algo mas. Es una guerra imposible de cubrir, por lo tanto, todos estamos dependiendo prácticamente de un única fuente. Esto es algo muy grave.

Todas las informaciones que tenemos que ocurren en los campos de batalla procede del Observatorio Sirio de Derechos Humanos que tiene base en Londres. Simplemente

nos tenemos que fiar. La única otra fuente alternativa viene por el lado iraní y el lado ruso, que trabajan también con muy pocos medios de acceso.

Por el hecho de que los periodistas no pueden entrar y por el hecho de que los servicios humanitarios tampoco pueden hacerlo. Organizaciones como Médicos Sin Fronteras se han visto obligadas a trabajar en muchas situaciones en la frontera, entrar poco tiempo en Alepo para volver a salir fuera. Esto hace muy difícil ver las cosas. Es más, activistas civiles, portavoces de la oposición civil, lo que eran los primeros comités de resistencia, muchos han tenido que huir del país, han tenido que marchar a Turquía, otros han sido detenidos y otros están muertos. Por lo tanto, tenemos un escenario completamente distinto del que habíamos tenido en el 2011 con la guerra de Libia, donde el acceso era prácticamente libre, podías trabajar perfectamente, incluso des del lado de Gadafi. En Siria hemos pasado a todo lo contrario. Es una guerra oculta, es una guerra secreta. De hecho hay mas posibilidades de trabajar en Irak o en el Kurdistán que no dentro de Siria.

3. Canvi de focus informatiu un cop es posa en perill la seguretat nacional dels països occidentals:

Per què els mitjans de comunicació es posicionen ràpidament a favor de la revolució?

Es difícil de decir. Yo creo que todos en general, no solo los diarios, TV3 o cualquier otro medio, incluso medios pequeños. Yo creo que todos hemos trabajado con bastante honestidad. Teniendo en cuenta que hay siempre puntos de vista personales... Es decir, un corresponsal o un enviado especial a una zona tienes que confiar en él y en lo que hace.

Yo creo que aquí en La Vanguardia hemos trabajado honestamente, siempre hemos señalado los semáforos, en los que calificamos las actuaciones políticas, a Bashar al Asad como responsable. Otra cosa es que el corresponsal enviado a la zona tenga valoraciones distintas en determinados momentos. Pero en general creo que todos apoyábamos o defendíamos la rebelión porque observábamos Siria a la luz de las revueltas árabes. No sabíamos hasta donde podía conducir aquello pero en un principio cuando el único protagonista visible era el Ejército Sirio Libre sabíamos que se trataba de desertores del ejército, de civiles que entraban en esta guerrilla, que contaban con pocos medios, etc.

El problema empezó en el momento en que algunos grupos milicianos empezaron a adquirir signos salafistas. Incluso en este momento, yo creo que todos en general seguíamos viendo la guerra de Siria des del mismo punto de vista. Quién estaba bombardeando la población civil era la fuerza aérea de Bashar al Asad, quien estaba haciendo las matanzas era el ejército sirio.

El cambio dramático se produce cuando el EI y el otro grupo supuestamente fiel a Al-Qaeda, el frente al-Nusra, empiezan a difundir videos de decapitaciones. Este es el momento definitivo en el que hace que todos, de una forma u otra, hagamos un paso atrás y empecemos a tomar distancia con la guerra. Tomamos distancia, no hubo otro modo.

Hace un año y medio en la cumbre de Ginebra coincidió –fue una operación muy intencionada- con la divulgación de una serie de fotografías de presos en manos del régimen sirio, torturados y famélicos, como si hubieran estado en un campo de concentración nazi. Incluso en ese momento que sabíamos todo el mundo que entre las milicias estaban entrando gente de Al-Qaeda, algunos periodistas que estuvieron

muy implicados sobre el terreno como Ricardo García Vilanova. Él en su día me lo dijo: “están ahí, los he visto. Esos son Al-Qaeda, nadie se oculta” me decía. Incluso en este momento me parece que todos trabajamos sobre el mismo punto de vista.

Tampoco creo que haya cambiado demasiado, lo que pasa es que cuando Estado Islámico ha crecido de esta manera y teniendo en cuenta la imposibilidad de trabajar sobre el terreno es como si... hubiéramos perdido un poco... el foco... o el interés. Es como si estuviéramos dando todo esto por perdido.

4. En aquest punt d'inflexió -primers segrestos i decapitacions-, en veure que la guerra agafa un altre dimensió es modifica el tipus de cobertura informativa? (corresponsals, enviats especials, notícies d'agència...)

(Riu) Hacemos lo que podemos. Venimos absolutamente determinados por dos factores que nos marcan la agenda. Uno es la versión que nos llega de lo que ocurre en Siria des del Observatorio Sirio de Derechos Humanos. Es decir, si ha habido un bombardeo con barriles con explosivos en Aleppo, etc. Puedes tomar lo que todavía comunican algunos blogueros. A todo esto hay que añadir que un problema para todos nosotros es el idioma. Buena parte de la información la pierdes en un momento dado por no tener acceso al árabe. Y la otra fuente que utilizamos normalmente es la enorme campaña de propaganda que hace Estado Islámico.

El está dominando el discurso, tanto en Irak como en Siria. Sencillamente bombardeándote con imágenes de decapitaciones, comunicados, etc. Esto nos domina la agenda porque no puedes ocultarlo. Tenemos que decir lo que están haciendo.

Entonces claro, del otro lado te encuentras cosas como que últimamente Bashar al Asad ha estado concediendo entrevistas a medios anglosajones. El hombre no se corta un pelo, le da una entrevista a la BBC, la MBC, el Foreign Policies, y tu eso lo recoges con pinzas. El problema es que el volumen que está alcanzando Estado Islámico de difusión está alcanzado a través de atentados, no directamente vinculados con la organización pero si en relación, por lo menos de simpatía con la organización en todo Europa y en otras partes, hace que nos desviemos. Entre que no tenemos acceso directo a todo este volumen y mezcla de información y propaganda que nos llega, es que casi no tienes espacio para más.

És a dir, la guerra de Síria només apareixerà en moments en que el nombre de morts passi a ser extremadament elevat? Notícies que abans les ocupava aquest conflicte ara passen a ocupar-les notícies sobre Estat Islàmic?

Tiene que ocurrir algo fuerte, como ahora recientemente la entrada de Estado Islámico en el campo de refugiados palestinos de Yamuk en Damasco, que todavía no está claro como se ha producido. Se tardan días en saber y hay informaciones contradictorias, por lo tanto en este aspecto se trabaja como se puede.

El día a día prácticamente ha desaparecido, es decir, los muertos ya no se cuentan... Los muertos ya no se cuentan...

Las negociaciones para un alto el fuego en Alepo ya ni nos acordamos de ellas, igual que pasa con la ciudad de Homs.

¿Qué te lleva a dar una información sobre Siria? Pues en el momento que te llega un informe de Naciones Unidas, o un suceso como este: el avance de Estado Islámico en el sur de Damasco. Por lo demás, yo no sé hasta qué punto el público te lo va a exigir. Por ejemplo, en la web de La Vanguardia, por el propio hecho del espacio que te permite una web, estamos publicando prácticamente a diario cosas sobre Siria, sean más grandes o más pequeñas, pero observamos que la gente deja de seguirlo porque lo único que podemos decir es “ha habido tantos muertos aquí o un bombardeo”. En el momento en que vemos videos y que sabemos que estos videos pueden ser más o menos fiables según quien los ha colgado en YouTube, le damos salida, pero ahora mismo es como si... la guerra de Siria se estuviera disolviendo... casi interesa más Irak ahora mismo.

5. Com afecta el canvi de focus informatiu en la opinió pública catalana? Quina percepció de l'islam es dóna?

Esta es la pregunta del millón de dólares. Personalmente creo que hay más islamofobia de lo que parece, lo que ocurre es que se manifiesta poco. Y desde luego no hay duda de lo que está haciendo EI. Lo que tal vez ha centrado más el interés de la gente y de los periodistas –de esto somos absolutamente responsables– en el último año es la cantidad de europeos, da lo mismo si son de origen extranjero o no, que se han sumado a la lucha en Siria y en Iraq, se con EI o con el Frente al-Nusra, u otros grupos.

Esto para nosotros ha sido algo prácticamente obsesivo, porque en un momento dado se ha producido un pico extraordinario de gente que se va para allá. O por lo menos nos llega información de gente que se va para allá. El Twitter ha sido una herramienta tremenda para descubrir que estaba pasando. El propio EI se ha ocupado de difundirlo ampliamente. Los grupos de estudios especializados que han proliferado enormemente últimamente sobretodo en Gran Bretaña, pero también en Francia sobre estos movimientos. Todo esto prácticamente nos ha obsesionado. Yo creo que a la gente le preocupa tremendamente.

En el momento en que tu tienes una redada aquí en Cataluña donde se detienen a 11 tíos, o te encuentras que una tía hace cuatro días iba con minifalda y de repente se ha marchado a Siria... Esto interesa a todo el mundo, preocupa a todo el mundo, pero también condiciona la opinión. Lo que no podemos hacer los periodistas, porque no tenemos espacio –eso por un lado– y quizá porque no tengamos suficientes conocimientos del islam –esto es claro y evidente– es poder explicar a la gente qué es esto y qué diferencias hay. ¿Qué significa lo que están haciendo unos y que están haciendo otros? ¿Por qué las comunidades musulmanas no condenan determinadas cosas? ¿Por qué hay un silencio? ¿Por qué hay una falta de comunicación? ¡No hemos profundizado en eso en absoluto! Parece que es algo que tenemos que ponernos a hacer inmediatamente. Eso son decisiones editoriales básicamente. Esto requiere un trabajo en profundidad. Lo que ocurre es que todavía estamos muy condicionados por nuestro acceso a información real y fidedigna.

Seria interesante que todos los medios nos pongamos las pilas a la hora de explicar determinadas cosas. Es decir, los atentados de París se pueden explicar. Bien, tratemos de explicarlo. Hicimos aquí el gran espectáculo, el gran despliegue, pero siempre nos queda la incógnita de por qué esa persona ha hecho esto. ¿Es el islam o es otra cosa?

Es como si nos planteamos el suceso reciente del avión de Germanwings. Vamos a ver, ¿este copiloto tenía problemas psíquicos o estrelló el avión porque tenía la voluntad de matar? Y ahí es dónde tenemos que entrar en un cierto análisis muy delicado. El se dedica a degollar, decapitar, crucificar y quemar individuos a los que considera infieles o apóstatas porque interpretan el Corán de forma absolutamente radical o al pie de la letra. Los doctores del islam te pueden decir que esto que hacen ellos es perfectamente acorde a la ley, es decir, el Corán es la palabra de Dios. ¿Esto como lo señalamos, como los acusamos? Hay un montón de interpretaciones que tendríamos que señalar y no lo hacemos.

Què provoca que canviï la opinió pública? Per fer noves polítiques? La base de Morón com a portaavions americans per bombardejar posicions de l'EI, o el fracàs d'Obama en procurar fer respectar les seves línies vermelles...

Yo creo que esto no es preocupante. El público, todos, permanecemos bastante al margen de determinados acuerdos que tiene el estado español con EEUU. Y particularmente Cataluña: lo que haga el Ministerio de Defensa y de Exteriores parece que nos preocupa bien poco.

No importa que los americanos hayan utilizado Morón ni tampoco importa que tengamos allí una base con dos cruceros con misiles que pueden alcanzar Irán y Rusia. España es miembro de la OTAN y se acabó.

Durante la campaña de Libia, salvo una minoría de lo que podríamos llamar la extrema izquierda, nadie estaba en contra de que participaran aviones españoles en la campaña, total para hacer poca cosa, pero con un coste elevadísimo. A nadie le molesta. Y estoy convencido, pongo la mano en el fuego de que en el caso de Estado Islámico de que si ahora hiciéramos una encuesta a nivel de toda España saldría a favor de que los bombardeen. (ríe) Aunque sea desde Morón.

L'atemptat a Charlie Hebdo fa renéixer el fantasma de l'11S i de l'11M. És aquest atemptat el que fa canviar l'etapa cap a una nova perspectiva de l'opinió pública?

Yo creo que no. Creo que hasta que no vemos los soldados sobre el terreno, eso no preocupa. Tengamos en cuenta que España se retiró de Iraq después del 11M pero siguió en Afganistán, y el Ministerio de Defensa Español mantuvo una política de secretismo absoluto, tanto con el gobierno socialista como con el gobierno del PP sobre lo que estaba ocurriendo allí. Se le seguía diciendo a la gente que España estaba allí en una misión humanitaria. Bueno... yo estuve allí y, si que había una parte humanitaria, pero había otra parte que era de combate, por narices. A la gente se lo

ocultó. Ha habido muertos y ha habido mutilados. Y España salió de Afganistán con el resto del grupo.

Hasta que no hay algo verdaderamente serio la gente en general no se preocupa. Me parece que el interés por la implicación de tu país o estado en lo que ocurre fuera es muchísimo mayor en Gran Bretaña o en Francia.

Cuando observas por ejemplo el conflicto de Ucrania, en Gran Bretaña por lo menos hay una atención que aquí no hay. No la hay porque no estamos directamente implicados pero en otros países es algo que se vive más, ya que la implicación militar de británicos y franceses en todo el mundo es mucho mayor. Pero aquí se percibe gran desinterés por la política exterior y por los temas de defensa.

6. **Com creus que La Vanguardia continuarà tractant el conflicte de Síria? Un cop es calmi la situació a les zones rebels es contempla la possibilitat de tornar a enviar corresponsals sobre el terreny o creus que el conflicte siríà és un tema que s'anirà dissolvent i el tema central passarà a ser l'EI?**

Yo creo que ya estamos en esta fase en que el problema central es EI, y Bashar al Asad está haciendo todo lo posible porque lo veamos desde este punto de vista o veamos la guerra como el enfrentamiento entre dos malos. Donde a los únicos que podemos tener cierta consideración o piedad es la población civil y ya está. Pero de todos modos no hemos prestado atención a lo que pasa con los refugiados.

Cientos de miles de personas fuera del país, y solamente nos ocupamos de ellos cuando se cumple un año más del inicio de la guerra. Es verdaderamente terrible.

Un comentario: la BBC puso en su pagina web un juego interactivo en el que tu puedes ver las opciones que tiene un refugiado sirio para intentar llegar a Europa. Se ve lo que le puede ocurrir: acabar ahogado en el Mediterráneo, acabar pringado en Libia con la guerra.

Lo tenemos en nuestra pagina web desde hace ya tres días y no ha causado mayor interés. Hay cosas que interesan mucho más.

Esto es dramático. Estamos comentando que existe una herramienta para conocer más, también lo publicamos en la edición de papel. Es muy bueno, no tiene nada de juego, es algo más. Sin embargo no está interesando demasiado. Yo creo que por desgracia, a lo mejor es una visión deformada des de mi mundo particular como periodista, a lo que le interesa a la gente es "cómo demonios vamos a acabar con Estado Islámico".

Sabemos que todo lo que tiene relación con EI tiene mucho público. A la gente le interesa saber, nosotros somos los primeros interesados. Y las guerras, tanto la de Siria como la de Irak, pasan a segundo plano, incluso a tercer plano. Es muy grave pero es así. A lo mejor es culpa nuestra, a lo mejor es porque no podemos explicarlo mejor, a lo mejor es porque no podemos ir.

Dudo que haya un momento en el que se pueda regresar a Siria a territorio rebelde. Se puede acceder por el lado kurdo, que es un espacio bastante limitado. Podrá ocurrir si los kurdos consiguen hacer un avance importante en la frontera con Turquía. Si esto

pasa se podrán volver a cubrir un poco las cosas, como cuando liberaron la ciudad de Kobane.

De todas maneras, esto tampoco te da perspectiva de conocimiento de lo que está ocurriendo ahora en el interior del país. Puedes saber que ha pasado en aquella determinada ciudad y solamente cuentas los relatos de aquel sitio. Que son los mismos que te pueden dar los refugiados sirios en el Líbano y en Turquía. Entonces seguimos con un relato fragmentario.

No sabemos qué está pasando en la capital del EI en Siria, la ciudad de Raqqa. Sabemos muy poca cosa. Lo que llega, o es propaganda o contra-propaganda o es anecdótico. Si tu miras por ejemplo fuentes iraníes, explican una cantidad de cosas de lo que hace EI en Siria alucinantes. Tu dices ¿cómo lo han sabido? Bien, lo más probable es que la mayor parte sea mentira.

- 7. Alguien (Marc Marginedas) dijo que cuando Turquía se pusiera decididamente a ayudar a los kurdos y junto con occidente tengan una voluntad proactiva a erradicar Estado Islámico, éste desaparecería. Hay gente que opina que existe una complicidad oculta del régimen de Bashar al Asad a favor del auge yihadista en Oriente Medio con el objetivo de prostituir una revolución que empezó siendo democrática.**

Turquía juega su propio juego. Un personaje del Ministerio Turco de Exteriores me decía hace un par de años, cuando sabíamos que Turquía era un coladero, que ellos no estaban colaborando absolutamente con nadie. (ríe) Radicalmente falso. Todo el mundo sabe que todo pasa por Turquía.

Podemos entender, por un lado, que Turquía trata de protegerse a si misma dejando pasar a los yihadistas para que no le monten atentados en casa. Esto lo podemos entender por un lado. Podemos entender que la política de islamización a toda costa del presidente Erdogan por algún lado tiene que ver con esto. Sabemos, por otro lado, que Erdogan quiere acabar con Bashar al Asad, pero tampoco le interesa tener al lado al Estado Islámico.

Por lo tanta la actitud de Turquía puede ser, por un lado, oportunista y torpe. En este sentido la política estadounidense también ha sido oportunista y torpe. Es decir todo el mundo, y en esto me parece que hay unidad de criterio de todos los analistas, ha sido incapaz de ver lo que iba a ocurrir. Estado Islámico nos ha estallado a las narices a todos. Nadie se esperaba semejante cosa.

Hubo una frase muy desafortunada de Obama en la que decía que el EI no estaba en la NBA del yihadismo aunque los tipos se disfrazaran como Kobe Bryant. Esto es meter la pata en profundidad.

Me gustaría saber lo que harán los turcos, pero el problema es mucho mayor. El está en Turquía e Irak por algún motivo. Optó por abrir dos frentes de combate, lo cual es tremendo, es una operación arriesgadísima pero lo han hecho. ¿Cómo se acaba con ellos? Hay teorías. Sabemos que por la vía de los bombardeos aéreos no se consigue, se necesitan tropas sobre el terreno. Si van tropas occidentales es el fracaso total, porque volvería a repetirse lo que pasó en Irak con la invasión norteamericana, pero

es un trabajo que van a tener que hacer y están haciendo entre los kurdos y los chiíes iraquíes con la ayuda de Irán.

La única opción es reducir y reducir el espacio de EI. Me decía hace unos meses John Lee Anderson “¡pues que les den el desierto!”. Si observamos el espacio que ellos tienen, es decir, se han movido a lo largo del curso del río Éufrates, pero buena parte de su territorio, aunque sea grande como Gran Bretaña es terreno baldío. Si a ellos les quitas los pozos de petróleo y les quitas las grandes ciudades se quedan con poca cosa. Teniendo en cuenta que ya se han convertido en una fuerza incluso peligrosa para sus patrocinadores, algunos países del Golfo, puede llegar un momento en que colapse por si mismo. Es decir, no haría falta que Turquía cambiara de política hacia ellos, ya que Turquía tiene problemas más perentorios con los kurdos, ya que pueden llegar ocupar un espacio importante de lo que consideran su territorio.

Supongo que pedirán su parte del pastel...

¡Hombre si la van a pedir! Incluso existe la teoría más o menos acertada de que existe un plan para dividirlo todo. Es decir, un pedazo de Siria que correspondería a Bashar al Asad y a los alaúes, otro pedazo sirio que se lo podrían quedar los suníes, otro pedazo que se lo quedarían los kurdos y lo mismo haríamos con Irak. Es decir, se podría recomponer todo. El problema es que en el lado suní los que hay son los tíos de la bandera negra...

Claro, ¿cómo te los cargas? Esto es lo que falta saber. Yo espero que podamos tener mas datos en el momento en que Jorgen tofler hofler, el único occidental que ha estado con EI diez días sin que lo metieran preso ni le cortaran la cabeza, publique su libro porque es el único que ha hablado con determinados lideres, no sabemos a que altura. Pero lo que se cree por el momento es que esto va para largo y va a durar. Y solamente caben dos soluciones que son: una, intentar comprender qué es EI y que implica. Esto quizá todavía no se ha comprendido, porque se ha estado analizando bajo los criterios por los que se analizaba Al-Qaeda y esto no tiene nada que ver con Al-Qaeda. Y dos, la solución militar, porque no hay otra. No puedes negociar con gente completamente radical y que tiene una visión mesiánica y totalitaria de si mismo. No hay negociación posible. Al menos de momento.

8. [...]

Hay un tema muy importante de por qué no se ha cubierto la guerra siria como es debido cuando todavía era posible hacerlo y todavía no se asesinaba ni se secuestraban periodistas. Es decir, todos los medios sabias lo peligrosa que es aquella guerra, ya no únicamente por no haber dos bandos enfrentados, una cosa clara como era Libia que por un lado estaban los rebeldes y por el otro estaba Gaddafi. En Siria no era así. De hecho, incluso al principio cuando lograron entrar semi-ocultos Marc Marginedas, Ricard García Vilanova o Javier Espinosa de El Mundo era sumamente peligroso porque te podían agarrar los de Bashar al Asad.

En el momento en que la rebelión empieza a coger tintes yihadistas aquello ya se convierte en peligroso. Y antes de los secuestros en masa, que es un decisión político-militar, ya hay detenciones y secuestros por dinero. No siempre ha habido este tipo de casos de que te coge EI y te tiene seis meses en el talego y luego te mata o te suelta según... Ya había secuestros.

Entonces, en un momento dado los medios deciden no enviar gente. Sobre todo los medios anglosajones que hasta un cierto punto cubren la guerra, sobre todo en algunos casos particulares como el Telegraph, la BBC, incluso Al-Jazeera Internacional

que tenían gente buenísima, dejan de ir por un problema de seguridad que cuesta dinero. Sobre todo las televisiones, tienes que mover una cantidad de equipo tremendo y esto te pone en riesgo, hay que pagar unos seguros. Todo esto pone unas condiciones muy difíciles. Entonces ante esta situación se abre el campo de los freelance.

Lo que nos encontramos, sobre todo en España con la tremenda crisis económica que afecta a la prensa de una manera brutal con miles de periodistas en paro, hace que mucha gente se vaya allí por libre y sin la menor cobertura. Incluso en algunos casos sin chaleco antibalas no nada de nada. Esta gente intenta trabajar para los medios pero hay mucha reticencia por parte de los medios a medida que va pasando el tiempo a aceptar y comprar trabajos de freelance. Lo que pasa es que, en primer lugar, bajan los precios de manera brutal: en un momento dado en 2012 en la batalla de Aleppo se juntan muchísimos periodistas de todas partes, sobre todo trabajando en fotografía, para televisión y para agencias, y los precios bajan en picado. Se pagan verdaderas miserias por un crónica de televisión. ¡Se pagan unos 100 dólares! Esto son verdaderas miserias en unas condiciones de trabajo extremadamente difíciles. Pero los medios se dan cuenta de que si algo les ocurre a estos periodistas independientes la responsabilidad les va a caer a ellos igual que si tuvieran allí un corresponsal de plantilla.

Los medios anglosajones eso lo divulga en un momento dado la agencia Reuters y se ponen de acuerdo y dicen “no enviamos a nuestro personal y tampoco vamos a comprar crónicas de freelance” para evitar este tipo de problemas. Este es un factor importantísimo en el apagón informativo que sufre Siria. ¿Cómo se podría haber resuelto? Muy difícil. Hubiera tenido que haber la decisión un poco de todos los medios diciendo “sí; dedicamos dinero; vamos a enviar a los equipos con seguridad”. Pero “con seguridad” quiere decir contratar un asesor de seguridad, como hacen las televisiones americanas, es decir, contratar a un ex militar de 1,90 m y 110 kilos de peso diciéndote lo que tienes que hacer y él se va a ocupar de que no te pase nada o vas a tener que contratar de algún modo gente armada. Igual que se hizo en Somalia.

Los periodistas ante esta situación procuran trabajar con brigadas de combate sirias para ir protegidas, sobre todo con los laicos del ESL. Es en esta situación acompañados de combatientes del ESL en el que son secuestrados Ricard García-Vilanova y Javier Espinosa. Todavía hubo gente que iba a la ciudad de Aleppo y que prácticamente no consiguió vender nada, ni siquiera en los medios más importantes. En un momento dado nadie puede hacerse responsable sobre todo pagando un miseria por un crónica.

Es a dir, no es que no hi hagi periodistes que no vulguin anar a cobrir el conflicte sinó que passa a se una és una qüestió de diners i de no voler patir responsabilitats de la mort d'algú...

Claro, es todo lo contrario. Es el miedo. Me acuerdo cuando secuestraron a nuestros compañeros en un acto en el Col·legi de Periodistes en el que Joan Roura de TV3 decía que hay que ir. Pero claro esto ya son decisiones mayores que no solamente implican el coraje o la capacidad de locura del periodista sino qué está dispuesto a arriesgar el medio. Des de luego, ir a un lugar en el que se secuestran periodistas cada día simplemente pues es mejor no ir. Esto lamentablemente es así. Aunque el conflicto se pudo haber cubierto mejor desde la frontera y a base de contactos interiores. Pero no se ha hecho. Solamente se ha hecho en ocasiones muy puntuales. Tampoco se ha apostado lo suficiente por insistir e ir a Damasco, que es el otro lado del frente. Ahí seguramente nos hemos equivocado un poco todos, porque también los periodistas teníamos que haber presionado e insistido.

ENTREVISTA A RICARD GARCÍA VILANOVA (conversa per Skype, a Jordània, 28 d'abril de 2015):

1. Respecte el conflicte siria, sustento la hipòtesi que s'ha donat un canvi de focus informatiu un cop s'ha posa en perill la seguretat nacional dels països occidentals.

Coincideixo amb tu plenament amb el canvi de trajectòria que han agafat els mitjans respecte el moment que el problema que s'entén com a tal va arribar a les portes de països com poden ser França o Espanya. Això si que és veritat, hi ha hagut un canvi molt sistemàtic amb l'enfocament i sobretot amb el tema de que el mal menor sigui al Asad. I que s'està convertint amb un aliat, i al principi no va ser així.

2. En Félix em va comentar que els mitjans han girat una mica l'esquena als periodistes *freelance*.

Jo soc més fotògraf que periodista. Vaig fer un parell o tres d'articles per a La Vanguardia ja que en aquell moment no hi havia cap altre periodista. El que passa és que quan jo escrivia aquests articles els grups estaven molt ben definits, el període del 2011 al 2012 i bàsicament en aquell moment només hi havien dos actors implicats: l'ESL i l'exèrcit de Al Asad. Ara, però, hi han tants actors implicats i tantes ramificacions que ara mateix el conflicte no te res a veure amb el que en un principi va ser.

3. Per què els mitjans de comunicació es posicionen ràpidament a favor de la revolució? (Tenint els precedents que tenim, Algèria, Iran...)

Bé, perquè hi ha hagut la intervenció d'uns actors que al principi no existien. En un inici només hi havia l'ESL i l'exèrcit de Al Asad. Després van començar a arribar aquests grups com Ahrar Al Sham o Yabat Al-Nusra i el recent, que no és tant recent, Estat Islàmic. Tot això ha fet que amb la intervenció d'aquesta nous grups i amb el poder que tenen actualment dins del conflicte, doncs que es consideri per part d'Occident com a mal menor el que abans es considerava l'enemic.

Fa poc que he tornat de Síria, i el que he vist ara és que hi han quatre grups molt definits. Per una banda hi continua havent Al-Asad. El grup de ISIS. Yabat Al Nusra, que està agafant molt de poder i que manté un enfrontament directe amb ISIS. I finalment també hi han els kurds. Al final, el que crec que pot arribar a passar és que hi hagi una partició del país. Sobretot amb el tema dels kurds, que és una part implicada i que tenen molta força. La situació és molt diferent respecte els inicis del 2011.

4. Els mitjans de comunicació al principi del conflicte parlaven de gent relacionada amb Al-Qaeda que s'introduïa a les files dels rebels, i poc a poc s'ha anat fet la diferenciació d'aquests grups radicals.

Però fixa't que la evolució real ha sigut just al contrari de com s'ha narrat. A l'inici del conflicte va ser quan es van introduir diferents grups de caire islamista, i el primer gran grup que va prendre força, és a dir, que tenia poder real, que controlava una zona molt extensa i que apostava per un objectiu d'estat islàmic amb la implantació de la *sharia* era el grup Ahrar Al Sham. El que va passar al final amb aquest grup és que van atemptar contra la seva cúpula fa aproximadament un any –tot i que tampoc està del tot clar perquè aquest grup encara no s'ha pronunciat–. Aquest atemptat va matar pràcticament la totalitat de la cúpula militar, que va quedar completament escapçada, i a partir d'aquí [pèrdua de connexió momentània]. El que et

comentava, si no recordo malament Yabat Al Nusra va entrar el gener del 2012, i proclamaven el mateix que Estat Islàmic, la implantació de la *sharia*, etc. Tenien una seria d'aliats que, si no recordo malament, [pèrdua de connexió momentània]. I Ahrar Al Sham, si no recordo malament, van començar a finals del 2011 i principis del 2012 i també proclamaven la implantació d'un Estat Islàmic i la *sharia*. Però bé, arrel de l'atemptat que van patir a finals del 2014 la cúpula va quedar escapçada i això va provocar que pràcticament només quedessin aquests dos grups, Yabat Al Nursa i ISIS. Després hi va haver l'escisió entre els dos grups: ISIS va marxar de Al-Qaeda. I Yabat Al Nusra, ara es parla també de que volen una diferenciació perquè volen un projecte més nacional. És molt difícil predir com quedarà tot això. Però bé, els quatre actor implicats a dia d'avui segueixen sent aquest que t'acabo de comentar.

5. L'any 2012 Marc Marginedas va publicar un llibre que l'últim capítol es titula "La batalla definitiva es lliura a Síria". A dia d'avui continua sent així?

Bé, a dia d'avui la guerra a Síria ja no és "la guerra síria". Afecta a tants països i a tants grups, que ja ha deixat de ser la guerra síria, ha passat a ser una guerra regional. A més, hi ha les expectatives de convertir-se en una cosa pitjor... El problema és que hi ha molts països afectats, directa o indirectament, tant països del voltant i inclús països que les seves fronteres no toquen amb les de Síria, com pot ser Líbia o Nigèria. Tot això deriva de les motivacions que el grup aquest [es refereix a l'ISIS] té o intenta implementar des de fa uns anys.

6. Quins punts d'inflexió han sigut els que han marcat l'agenda informativa i mediàtica en la "retransmissió" del conflicte? Hi ha gent que m'ha assenyalat el canvi de posició de les línies vermelles d'Obama, altres el segrest de periodistes espanyols...

No ho crec, a Espanya ni els periodistes tenen tanta rellevància. Jo crec que n'hi han hagut molts de punts d'inflexió. També penso que un dels més significatius és el de l'Obama: distingir unes línies vermelles pel que fa a l'ús d'armes químiques i posteriorment, un cop es va demostrar, no va fer absolutament res.

També crec que el primer punt d'inflexió va ser el que la Comunitat Internacional i també la Lliga Àrab va dur a terme. Quan he parlat amb amics meus sirians, ells esperaven una mica l'actuació que es va dur a terme a Líbia. Quan amb vuit mesos... ¡Què collons amb vuit mesos! Amb dos mesos de guerra ja hi va haver una intervenció de la Comunitat Internacional, i justament això va frenar l'atac que estava produint-se en aquell moment a la ciutat de Bengasi. I a partir d'aquí es va produir una contraofensiva i van derrotar a Gadafi.

El que sempre m'han dit, i és el que penso, és que la majoria de sirians esperaven d'Estat Units aquesta mateixa resposta que mai va arribar... Per a mi, aquest és el primer gran punt d'inflexió: la decepció de veure que cap organització supranacional, ni la Comunitat Internacional ni la Lliga Àrab els va prestar cap mena d'ajuda. I això va generar que entressin diferents actors dins del conflicte siria.

7. Creus que en general s'ha i s'està explicant bé el que hi passa allà, des del 2010 amb les revoltes democràtiques fins ara? S'explica bé l'islam? Es provoca una visió simplista de l'islam i de l'Orient Mitjà per part dels mitjans?

Jo crec que hi ha una islamofòbia creixent. Crec que es corre el risc que s'enquisti el conflicte i que tot això degeneri a quelcom que vagi molt més enllà del que és el conflicte... Al final la gent ho acaba veient com a dues opcions, o estan amb nosaltres o contra nosaltres. I difícilment amb una islamofòbia creixent es pot identificar una solució, perquè quan arribi el moment de posicionar-se no es farà servir la raó, la gent es posicionarà i s'identificarà amb els actors que els semblin més propers. Això és un gran risc.

8. El govern espanyol va habilitar la base militar de Morón com a portaavions per que Estats Units i altres països puguin anar a bombardejar posicions de l'Estat Islàmic. Aquesta notícia no ha tingut ressò pràcticament, s'ha fet en mig de bastant silenci. Creus que això ja és simptomàtic?

Això sovint sempre ha sigut així. Que jo recordi tots els països tenen convenis i mantenen diferents graus d'implicació amb quasi totes les operacions que es fan. El que passa és que depenent del país i del seu grau d'implicació amb un conflicte.

Crec que nosaltres vivim en una mena de bombolla des de fa anys i el que passa fora de les nostres fronteres hi estem poc involucrats i ens interessa poc si no ens afecta d'una forma directa.

Si no hi ha una identificació amb el problema, difícilment la opinió pública s'interessa per aquest problema. I aquesta és la gran diferència. En el moment que es ha tocat a casa o que creiem que ens pot tocar a casa, llavors aquesta implicació canvia totalment. I potser aquest també és un dels punts més importants d'inflexió. Però ja no parlo del que està passant a Síria, sinó a nivell de qualsevol conflicte o a nivell de qualsevol catàstrofe natural. Ara mateix que acaba de passar el terratrèmol del Nepal i bé, és el de sempre, hi ha aquesta percepció de que és una cosa que no ens passarà mai, que només els hi passa a la resta, perquè no hi ha aquesta implicació directa dins d'aquest tipus de catàstrofes o de conflictes que es donen arreu del món. Ja vas veure la cobertura que es va donar amb l'avió de Germanwings i, un dia després, la diferència amb els quasi 150 estudiants morts a Kenya.

9. L'atemptat a Charlie Hebdo fa renéixer el fantasma de l'11S. La forma com es tracta la informació és similar a la mateixa esquizofrènia informativa post-11S però encoberta? L'atemptat a Charlie Hebdo representa el final d'una etapa?

Al final, tant els mitjans com les grans potències necessiten els seus dolents. Es permeten petites llicències que posteriorment permeten dur a terme decisions polítiques o militars que potser d'altra forma no tindrien.

Que aquests atemptats tinguin lloc dins les nostres fronteres canvia totalment la percepció de molts dels països implicats. I sí, si que crec que hi ha una magnificació de tot el que és aquest tipus de successos. Al final crec que són fets aïllats i puntuals, que no tenen res a veure amb atemptats i conflictes de grans dimensions.

10. A la tertúlia del programa de TV3 Punt Cat vas defensar una tesi que també la gent de El Periódico manté: Bashar al Asad a l'inici de les revoltes democràtiques va fer alliberar presoners islamistes radicals amb la intenció de que segrestessin el moviment. Em podries comentar per què manteniu aquesta tesi?

Bé, però no solament això. També hi van haver implicacions d'altres països dins d'aquests fets.

Et refereixes a Rússia o Iran?

Si, a més d'altres països menys coneguts. En aquell moment també tothom hi tenia interessos a la zona. Turquia amb el tema dels kurds, Israel... Estats Units posteriorment incomplint les promeses... Però tot això són teories, a la pràctica al final no hi ha proves de res. Però la sensació que un té, veient i analitzant els fets succeïts aquests últims anys, és que les intencions i implicacions sempre han sigut molt més grans del que realment la gent es pensa. I que els interessos polítics i econòmics dels països i actors implicats han anat molt més enllà del que era el conflicte i de les víctimes, que ja anem per més d'un quart de milió, segurament

molts més. I a nivell de refugiats estem a quasi en els 3 milions, i de refugiats interns més de 4 milions, si no recordo malament. Les proporcions del conflicte són catastròfiques.

En qualsevol cas, jo crec que hi ha una implicació de molts països i molts interessos i que no sabrem mai la veritat. Això ha sigut com una partida d'escacs, cada país ha jugat pels seus interessos, i ha provocat que d'un conflicte intern d'un país ha esdevingut un conflicte regional que afecta a molts més països que no es troben en aquella zona geogràfica.

11. Creus que EI ha de tenir tanta importància en els mitjans de comunicació mentre l'exèrcit siria continua assassinat a civils de forma indiscriminada amb armes químiques, barrils aeris...?

No, per descomptat que no. Crec que és una equivocació seguir el joc i donar-li tanta transcendència a totes les accions que fa aquest grup. El tema és el següent: s'escull el mal menor. "El enemigo de mi enemigo es mi amigo". La posició d'ara és negociar amb el govern que en un principi s'havia de derrotar. Justament això està fent que tot aquest tipus d'accions que comentes estiguin totalment oblidades.

El gran error que estan cometent els mitjans és fer-els-hi publicitat [es refereix a l'ISIS], per creure que això té una implicació directa i representen una amenaça directa pels països europeus. I el govern de Al Asad no té aquesta capacitat.

Crec que això no hauria de ser així.